

ARMONİ ORKESTRALARI

ÇALGI BİLGİSİ, TEORİ, UYGULAMA VE ANALİZLERİ

DR. SERKAN SELÇUK

 SERÜVEN
YAYINEVİ

Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • C. Cansın Selin Temana

Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Serüven Yayınevi

Birinci Basım / First Edition • © Ekim 2023

ISBN • 978-625-6760-29-5

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Serüven Yayınevi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

The right to publish this book belongs to Serüven Publishing. Citation can not be shown without the source, reproduced in any way without permission.

Serüven Yayınevi / Serüven Publishing

Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak

Ümit Apt No: 22/A Çankaya/ANKARA

Telefon / Phone: 05437675765

web: www.seruvenyayinevi.com

e-mail: seruvenyayinevi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume

Sertifika / Certificate No: 47083

Yazarın Önsözü

Dr. Serkan SELÇUK

Armoni orkestraları, dünya müzik toplulukları içinde ilk akla gelenlerden olmaktadır. Armoni orkestralarının, kamusal açık hava ya da salon konserlerinde ve zaman zaman koreografik gösteriler eşliğinde geniş bir izleyici kitlesine ulaşabildiği görülmektedir. İlk bakışta nefesli ve vurmali çalgılardan oluşan bir orkestra olarak tanımlanabilecek armoni orkestralarının esasen teknik ve icra bakımından detaylı ve kapsamlı olduğu görülmüştür. Bu durumun, orkestrasyonlarda zorlayıcı bir dinamik olabileceği hatırlanmalıdır.

Elinizdeki çalışma Çağdaş Türkiye Armoni Orkestraları Tarihi literatürüne naçizane bir katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Diğer yandan Armoni Orkestraları yapısı ve müziğine ilgi duyan tüm müzik severlere teorik kaynak olma gayesi taşımaktadır.

Bu süreçte kişisel mesleki deneyim ve tecrübelerimin yanı sıra yapılmış kısıtlı sayıda ki araştırma yol gösterici olmuştur. Bu anlamda kitap içeriği, armoni orkestralarının teorik bakımdan çalgı grupları, orkestra çalgılarının ses genişlikleri, teknik özellikleri ve orkestradaki görevleri ayrıca aktarımlı çalgıların transpozese ve orkestralama başlıkları ile sınırlandırılmıştır. Böylelikle okurlar için Armoni Orkestralarına bütünsel bakışı kolaylaştıracak bir içerik hedeflenmiştir.

Araştırma fikrinin olgunlaşması, yöntemin geliştirilmesi ve yazım aşamalarında öneri ve destekleri için meslektaşım Doç. İlker Deniz BAŞUĞUR ve eşim Doç. N.Müge SELÇUK'a teşekkürü bir borç bilirim.

Halit Recep ARMAN'ın öğrencisi 1966-1992 yılları arasında Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Bandolarında ve Askeri Müzik Okulunda yıllarca öğretmenlik yapan babam, Emekli Deniz Bando Kıdemli Başçavuş Ersin SELÇUK'a ithaf olunur.

ÖNSÖZ

Armoni orkestraları, dünya müzik toplulukları içinde ilk akla gelenlerdir. Armoni orkestralarının, kamusal açık hava ya da salon konserlerinde ve zaman zaman koreografik gösteriler eşliğinde geniş bir izleyici kitlesine ulaşabildiği görülmektedir. İlk bakışta nefesli ve vurmali çalgılardan oluşan bir orkestra olarak tanımlanabilecek armoni orkestralarının esasen teknik ve icra bakımından detaylı ve kapsamlı olduğu görülmüştür. Bu durumun, orkestrasyonlarda zorlayıcı bir dinamik olabileceği hatırd tutulmalıdır.

Elinizdeki çalışma Çağdaş Türkiye Armoni Orkestraları Tarihi literatürüne naçizane bir katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Diğer yandan Armoni Orkestraları yapısı ve müziğine ilgi duyan tüm müzik severlere teorik kaynak olma gayesi taşımaktadır.

Bu süreçte kişisel mesleki deneyim ve tecrübelerimin yanı sıra yapılmış kısıtlı sayıdaki araştırma yol gösterici olmuştur. Bu anlamda kitap içeriği, armoni orkestralarının teorik bakımdan çalgı grupları, orkestra çalgılarının ses genişlikleri, teknik özellikleri ve orkestradaki görevleri ayrıca aktarımlı çalgıların transpozese ve orkestralama başlıkları ile sınırlandırılmıştır. Böylelikle okurlar için Armoni Orkestralarına bütünsel bakışı kolaylaştıracak bir içerik hedeflenmiştir.

Araştırma fikrinin olgunlaşması, yöntemin geliştirilmesi ve yazım aşamalarında öneri ve destekleri için meslektaşım Doç. İlker Deniz BAŞUĞUR ve eşim Doç. N.Müge SELÇUK'a teşekkürü bir borç bilirim.

Dr. Serkan SELÇUK

İÇİNDEKİLER

Önsöz	V
Sunuş: Doç. Dr. İlker Deniz Başuğur	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
Giriş	4
Orkestralara Genel Bakış	4
İKİNCİ BÖLÜM	
Armoni Orkestralarında Kullanılan Çalgı Grupları	7
Armoni Orkestrası Çalgıları	9
Küçük Flüt	9
Büyük Flüt	11
Obua	13
Korangle	14
Fagot	16
Küçük Klarnet	17
Büyük Klarnet	19
Bas Klarnet	21
Soprano Saksafon	23
Alto Saksafon	25
Tenor Saksafon	26
Bariton Saksafon	28
Trompet	30
Kornet	32
Alto	34
Büğü.	36
Korno	38
Trombon	40
Bas Trombon	42
Bariton	44
Küçük Bas	45
Büyük Bas	46
Suzafon	47

Kontrbas	48
Trampet.....	49
Davul.....	50
Zil.....	50
Timpani.....	51
Silofon	52
Marimba.....	53
Glockenspiel.....	54
Lir	55
Armoni Orkestralarında Kullanılan Çalgıların Diyapazona Göre Duyuluşu.....	55
Armoni Orkestrası Çalgılarının Transpoze Edilmesi.....	56
Çalgı Gruplarının Partisyona Yazılması.....	59
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Armoni Orkestraları İçin Orkestralama Çalışmaları.....	61
Armoni Orkestrasında Bulunmayan Çalgıların Armoni Orkestrasına Çalgılanması	64
KAYNAKÇA	69

SUNUŞ

Doç. Dr. İlker Deniz Başuğur

Üflemeli ve vurmali çalgı toplulukları, dünya müzik tarihinde oldukça önemli ve uzun bir geçmişe sahiptir. Çin'den Mezopotamya uygarlıklarına kadar bu toplulukların izleri görülür. Bu izler bizim kültürümüzün de köklü geleneklerinden biri olan ve dünyanın önde gelen askeri müzik topluluklarından sayılan "mehter" ile eşleşir. Kurgusuyla 17. ve 18. yüzyıllarda Avrupa'daki askeri bandoların oluşumuna, 18 ve 19. yüzyıllarda ise çalgıları, kendine özgü ritmik ve melodik yapısıyla "Alla Turca" olarak adlandırılan stilin Avrupa müziğini etkilediği bilinmektedir. Gelişen müzik teorisi, çalgı yapımı vb.nin etkisiyle özellikle 19. yüzyılda Avrupa'da oldukça önemli bir yere sahip olan bu topluluklar, Amerika Birleşik Devletleri'nde de karşılık bulmuş ve "armoni orkestrası" olarak anılmaya başlamıştır. Günümüzde bu geleneğin en önemli temsilcisi konumunda olan ABD'de sivil ya da askeri binlerce armoni orkestrası bulunmaktadır ve ulusal eğitim sisteminin önemli bir parçasıdır.

Armoni orkestralarının evriminde kritik eşiğin Sanayi Devrimi olduğu söylenebilir. 1760'larda İngiltere'de başlayan ve sayısız buluşa sahne olan bu sürecin üretime olan etkisi, çalgı yapımı alanında da kendini göstermiştir. Bu alanda öncü isimlerin başında gelen Adolph Sax'ın 1840'lı yıllarda saksafon çalgısının patentini alması ve bakır çalgılar için valf sistemini geliştirmesi, armoni orkestralarını yeni bir boyuta taşımıştır. Ayrıca Sax'ın keşfettiği ve ürettiği çalgılarla orkestraların kadro çeşitliliği oluşmaya başlamıştır. Devrim niteliğindeki bu gelişme, bir yandan çalma pratiği açısından teknik avantajlar sağlarken, bir yandan da bakır çalgılar için transpoze (aktarım) kolaylığı getirmiş, özetle artan çalgı kalitesi orkestralara olumlu biçimde yansımıştır.

Günümüzde armoni orkestralarını iki şekilde sınıflamak mümkündür:

1. İlk grupta; askeri bandolar, kolej ya da üniversite bandoları yer alır ve genellikle önemli günlerde, geçit töreni, koreografi gösterileri yaparlar. Tahta üflemeli, bakır üflemeli ve vurmali çalgılardan oluşan bu toplulukları diğer orkestralardan ayıran en önemli özellik yürüyerek, hareketli çalmalarıdır.

Repertuarları çoğunlukla marşlardan ve popüler müziklerin uyarlamalarından oluşur. Amerikalı J. P. Sousa ve Henry Fillmore, İngiliz Fred J. Ricketts (Kenneth J. Alford takma adıyla) Çek Julius Fucik, ülkemizde ise Halit Recep Arman, marş türündeki eserleriyle öne çıkmış ve bu toplulukların repertuarlarına katkıda bulunmuş önemli bestecilerdir. Tüm dünyada halen ilgi gören bu topluluklar, önemli günlerdeki gösteri grupları olarak da bilinirler. Ağırlıklı olarak kahramanlık ve vatanseverlik temalarıyla yazılan marşların toplumu bir araya getirme etkisi, armoni orkestralarına duyulan ilginin temel kaynaklarından. Popüler müziklerin uyarlamalarında ise yelpaze oldukça geniştir. Pop, rock, caz ya da geleneksel müziklerin armoni orkestralarına uyarlamaları repertuarların önemli bir bölümünü oluşturur.

2. İkinci tür topluluklar ise aynı tür çalgı ailelerinden oluşur, ancak içerik bakımından daha zengindir. Soprano, alto, tenor ve bas kategorisinde yer alan çalgıların sayıları ve çeşitliliği göze çarpar. Bu topluluklarda bas grubunu desteklemek üzere ayrıca yaylı kontrbas da bulunur. Çoğunlukla salon konserleri verirler, standart oturma düzenleri vardır. Repertuarında ağırlıklı olarak klasik, popüler müzik uyarlamaları vb. eserler bulunur. Yaylı kontrbas ve senfonik

repertuarı nedeniyle bu topluluklar genellikle “senfonik armoni orkestrası” ya da “konser armoni orkestrası” adlarıyla anılırlar. 1900’lü yılların başlarından itibaren sınıflandırılmış kadro yapıları ve partitur sıralamalarının belirli bir düzene oturduğu görülür.

19. yüzyılda; Felix Mendelssohn, Gioachino Rossini, Hector Berlioz, Antonín Dvořák, Camille Saint-Saens, Claudio Grafulla gibi bestecilerin “armoni orkestralarına özel” yazdıkları eserler bulunmaktadır. Bunun dışında Richard Wagner, eserlerinde saxhorn olarak adlandırılan bakır çalgılar grubuna yer vermiştir. Sesin “tını” özelliğinin önem kazandığı 20. yüzyıl müziğinde ise senfonik orkestralardan farklı bir çalgı ve ses yelpazesine sahip armoni orkestralarına bestecilerin ilgisinin arttığı görülür. Bu açıdan bakıldığında bu yüzyılın başlarından itibaren armoni orkestraları repertuarının ivmelendiğini söylemek mümkündür. Gustav Holst, Ralph Vaughan Williams, Percy Grainger, Aaron Copland, Vincent Persichetti, Paul Hindemith, Darius Milhaud, Sergei Prokofiev, Igor Stravinsky, Arnold Schonberg gibi önemli bestecilerin armoni orkestraları için yazdıkları müzik eserleri ile bu alana olan ilgi artmıştır. Bu durum “konser bandosu” ya da “senfonik armoni orkestrası” isimleriyle de etiketlenen toplulukların özel repertuarının zenginleşmesini sağlamıştır. Günümüzde ise bu bestecilerin önde gelenleri arasında Jakob De Haan, Philip Sparke, James Curnow ve Michael Sweeney sayılabilir.

Bu toplulukların repertuarında, ağırlıklı olarak klasik müzik ve popüler müzik eserlerinin uyarlanmasından (transkripsiyon/düzenleme/aranjman) oluşan önemli sayıda eser bulunmaktadır. Özellikle son yüz yılda senfonik orkestralar için yazılan klasik eserlerin birçoğunun bu şekilde armoni orkestralarının repertuarına kazandırıldığı görülmektedir.

Armoni Orkestralarında Çalgılama

Armoni orkestraları diğer orkestra türlerine göre farklı ve sayıca daha çok transpozeli çalgıdan oluşur. Bu yüzden bazı açılardan senfonik orkestraların çalgılama esaslarından ayrılan bir yol haritasına sahiptir. Marşlar ve armoni orkestrası için yazılmış eserler dışında, repertuarının önemli bir bölümünün uyarlama eserlerden oluşması, orkestralama konusunu daha da önemli hale getirir. Armoni orkestraları için bu konudaki temel adımlar ve teknikler şu şekilde sıralanabilir:

1. Çalgı Bilgisi: Armoni orkestralarında yer alan çalgı gruplarını, bu gruplardaki çalgıların ses alanları, teknik ve müzikal özellikleriyle ilgili bilgileri içerir. Bu bölümde ayrıca çalgıların birbiriyle olan etkileşimi; ikili, üçlü, dörtlü ya da daha fazla sayıdaki birleşimlerin tını etkisi açıklanır. Bu orkestralama öncesi temel adımdır.

2. Partilerin Dengeli Dağıtımı: Müzik eserinin hangi kadroya dağıtılacağı, melodik, ritmik ve yoğunluk açısından ne tür seçimler yapılacağı belirlendiği aşamadır. Burada bestecinin ya da düzenleyicinin kurgu yeteneği ön plana çıkar.

3. Çalgı Seçimi ve Birleşimler: Müziğin dokusunu doğru yansıtmak ve zenginleştirmek için çalgı seçimi ve birleşimlerinin belirlenmesi gerekir. Çalgının tınısı, birleşimdeki etkisi ve eserin farklı düzeydeki gürlük derecelerini ifade edecek çalgı sayısının tespiti önemlidir.

4. Transpozeli Çalgılar: Armoni orkestralarında transpozeli (aktarımlı) olarak adlandırılan çalgıların sayısı senfoni orkestralarına oranla daha fazla olduğundan, orkestralama bu çalgıların yazılış-duyuluş ilişkisi dikkate alınmalıdır. Özellikle oktav farkları bu aşamada göz önünde bulundurulmalıdır.

5. Çalgı-Melodi Eşleşmesi: Yazılan eserin seslendirmesinde her melodinin karakterine uygun bir çalgıyla eşleştirilmesi dokunun daha doğru şekilde yansıtılmasını sağlar. Bu yüzden özenli bir seçim gerektiren bu durum için çalgıların etkili ses alanlarını, tını özelliklerini ve çalma tekniklerine hâkim olmak gerekir. Ayrıca çalgıların artikülasyon yeteneklerine uygun olan müzik cümleleriyle eşleşmesini sağlamak önemlidir.

6. Uyarlama Tekniği: Son olarak, orijinali herhangi bir çalgı, çalgı grubu ya da orkestra için yazılan bir müzik eserinin armoni orkestrasına uyarlaması yapılıyorsa, önce eserin dokusu çok iyi analiz edilmelidir. Eserin dokusunu yansıtabilmesi için yapılacak çalgı seçimleri kadar orijinalindeki kurgunun armoni orkestrasındaki karşılığına da dikkat etmek gerekir. Bu konuda yaratıcılık oldukça önemlidir. Örnek olarak Mussorgsky'nin "Pictures From An Exhibition" (Bir Sergiden Tablolar) adlı piyano eserinin Ravel tarafından senfonik orkestraya uyarlaması gösterilebilir. Eserin dokusu Ravel tarafından o kadar iyi özümsemiştir ki eser orijinal halinden daha çok uyarlandığı senfonik orkestra formuyla seslendirilmektedir.

Alanla İlgili Diğer Kaynak Kitaplar

19. yüzyılda Hector Berlioz ve Rimsky-Korsakov, Richard Wagner'in orkestralama kitapları referans niteliğindedir. Günümüzde ise Walter Piston, Samuel Adler, Kent Kennan, Türkçe kaynak olarak ise Ertuğrul Sevsay'ın kitapları kaynak olarak sayılabilir.

Armoni orkestraları için geçmişteki en önemli kaynak kitap, 1898 yılında yayınlanan Gabriel Pares'nin "Traité D'instrumentation Et D'orchestration À L'usage Des Musiques Militaires D'harmonie Et De Fanfare" (Askeri Armoni Orkestralarının Kullanımına Yönelik Çalgılama ve Orkestrasyon Üzerine İnceleme)'dir. Bu kitap İhsan Atakurt tarafından 1951 yılında "Askeri Muzika Sazları Bilgisi ve Armoniye Yazma Sanatı" başlığıyla dilimize çevrilerek yayınlanmıştır.

Günümüze daha yakın yayınlanan kaynak kitaplar için ise;

Robert Joseph Garofalo, Frank L. Battisti'nin (1990), "Guide to Score Study For Wind Band Conductor (Armoni Orkestrası Şefleri İçin Orkestrasyon Çalışması)

David Whitwell'in (2011), A Concise History of the Wind Band (Armoni Orkestralarının Kısa Tarihi) örnek olarak verilebilir.

Dr. Serkan Selçuk'un "Armoni Orkestraları" adlı kitabı, alanda Türkçe kaynak olarak eksikliği hissedilen önemli bir çalışmadır. Üflemeli ve vurmali çalgılar orkestralarına yönelik çalışmaları doğrudan/dolaylı olarak destekleyecek bu kitap, -amatör ya da profesyonel- bu alana ilgi duyan tüm müzisyenler için rehber niteliğindedir. Bundan sonraki bilimsel-sanatsal üretime ilham kaynağı olması dileğiyle...

Birinci Bölüm

Giriş

Orkestralara Genel Bakış

“Orkestra, Antik Yunan’da koro, dansçılar ve şarkıcıların bulunduğu sahnenin önünde bulunan alana denirdi. Orta çağ ile birlikte bu isim, sahnenin kendisine denilmeye başlandı” Randel (1969).

Basitçe orkestra müzik yapan, farklı çeşitli çalgılardan oluşan topluluğa verilen isimdir. Genel olarak orkestralar üçe ayrılır.

Oda Orkestrası, Senfoni Orkestrası, Armoni Orkestrası.

Asıl konumuz olan armoni orkestralarından önce bahsettiğimiz diğer iki orkestra hakkında kısa bir bilgi vermek faydalı olacaktır.

Oda Orkestrası: Bir veya daha fazla çalgı için yazılmış eserleri, düet, trio, kuartet, kentet gibi eserleri çalan müzik topluluğudur. Evans oda müziğini en az üç en fazla dokuz kişiyle icra edilen eserlerden oluşan bir tür olarak tanımlamıştır.(1946, sf. 480)

Günümüzde ise oda orkestraları sadece piyano trioları, yaylı dörtlüleri ve beşlileri gibi topluluklardan oluşmamaktadır. Birçok yeni ve farklı çalgı ve alışılmadık çalgı kombinasyonlarından oluşan yeni ve farklı oda müziği orkestraları oluşturulmaktadır.

Şekil 1.1 Oda Orkestrası, (URL-1)

Senfoni Orkestrası: Senfoni orkestraları orkestra topluluklarının en gelişmiş halidir. İcracı sayısı ve çalgı çeşitliliği bakımından çok zengin bir müzik topluluğudur. Standart bir senfoni orkestrasında 100'ü geçen icracı bulunmaktadır. Ayrıca yaylı, üflemeli ve vurmali çalgıları barındırması sebebiyle müzikal yeteneği en yüksek olan müzik topluluğudur.

Şekil 1.2 Senfoni Orkestrası, (URL-2)

Senfoni Orkestralarında Kullanılan Çalgı Grupları

Orkestra dört çalgı grubundan oluşmaktadır.

Birinci grup: Yaylı Çalgılardır. Bunlar,

Kemanlar,

Viyolalar,

Viyolonseller (Çellolar),

Yaylı Kontrbaslardır.

İkinci grup: Tahta Nefesli Çalgılardır. Bunlar,

Küçük ve Büyük Flütler,

Obua ve Korangleler,

Küçük, Büyük ve Bas Klarnetler,

Fagot ve Kontfagotlardır.

Üçüncü Grup: Bakır Nefesli Çalgılardır. Bunlar,

Kornolar,

Trompetler,

Tenor ve Bas Trombonlar,

Tubalardır.

Dördüncü Grup: Vurmalı Çalgılardır. Bunlar,

Timpani,

Trampet,

Davul,

Zil ve orkestra içinde yazılmış olan her çeşit vurmalı çalgılardır.

Armoni Orkestrası: Askeri bandoların, sivil orkestraların içinde bulunduğu, repertuarını daha çok marşların oluşturmasının yanı sıra birçok senfonik eseri de çalabilme özelliğine sahip kitapta ayrıntılı olarak inceleyeceğimiz bu orkestra şimdilik sadece genel olarak nefesli ve vurmalı çalgılardan oluştuğunu belirtmekle yetinelim.

Armoni orkestralarının icracı kadrosu 24 ile 100 kişilik kadrodan oluşur. Büyük armoni orkestralarında yaylı kontrbas da kullanılmaktadır.

Şekil 1.3 Senfoni Orkestrası, (URL-3)

Şimdi ayrıntılı olarak armoni orkestralarını inceleyelim.

İkinci Bölüm

Armoni Orkestralarında Kullanılan Çalgı Grupları:

Armoni Orkestralarında kullanılan çalgılar dört gruptan oluşmaktadır. Yapılacak orkestrasyonlarda bu çalgılar kullanılmalı ve kondüktörler bu sıralamaya göre oluşturulmalıdır.

Bunu yapabilmek için Armoni Orkestralarında kullanılan her çalgının ses genişliğini, tını ve karakteristik özelliklerini ve çalgılamada sağladığı imkânları bilmemiz gerekmektedir.

Birinci Grup: Bu grubun tınısı daha çok pastoral melodiler için kullanılsa da küçük flüt için ayrı bir istisna olarak tiz sesiyle yazılan eserlerde orkestranın parlak bir tını elde etmesini sağladığı söylenebilir. Birinci grup yumuşak ve pastoral tınıları elde etmek için kullanılan topluluktur. Senfoni orkestralarının önemli yapı taşı olan kemanların görevini armoni orkestralarında klarnetler üstlenmiştir. Bu yüzden bu grup orkestra içerisinde önemli bir göreve sahiptir.

Küçük Flüt

Büyük Flüt

Obua

Korangle

Fagot

Mi bemol Küçük Klarnet

Si bemol Klarnet

Bas Klarnet

İkinci Grup: Saksafon grubu eski kaynaklarda ek grup olarak gösterilmişse de günümüzde bu grup orkestranın vazgeçilmez topluluğu haline gelmiştir. Bu yüzden saksafon grubunu ikinci grup olarak incelemenin faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Soprano Saksafon

Alto Saksafon

Tenor Saksafon

Bariton Saksafon

Üçüncü Grup:

Trompet

Kornet

Korno

Trombon

Büğü

Bariton

Küçük Bas

Büyük Bas

Yaylı Kontrbas

Dördüncü Grup:

Timpani

Tramper

Zil

Davul

Timpani

Eser içinde perküsyon olarak kullanılan tüm çalgılar.

Armoni Orkestrası Çalgıları:

Birinci Grup

Küçük Flüt

İngilizce: Piccolo

Almanca: Kleine Flöte

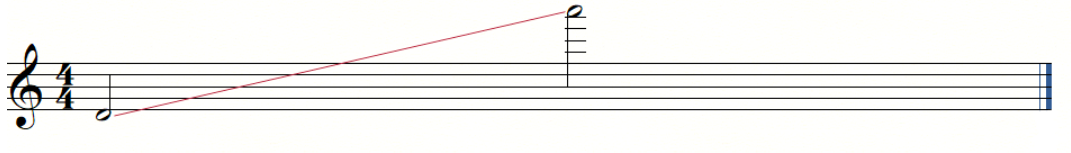
İtalyanca: Flauto Piccolo

Fransızca: Petit Flute

Armoni orkestrasında bir tane bulunur ve tek partisi vardır. Flüt grubunun üst ses alanını artırmak amacıyla kullanılır. Marşlarda parlak tınısıyla vazgeçilmez bir yere sahiptir. Küçük flüt partisi genellikle flüt grubunun üst ses alanını genişletmek için kullanılır. Orkestra tınısına parlaklık getirir. Çoğu zaman (sololar hariç) flütlerle birlikte kullanılır. Yazılan eserlerde küçük flüt ve trampetin birleşiminden savaş hissi elde edilebilir. Armoni orkestrasında daimi bir çalgıdır.

Büyük flütteki kuyruk bölümü küçük flütte olmaması sebebiyle do ve do diyez sesleri küçük flütte bulunmaz. Bunun dışında ses genişliği, mekanizması ve çalınış yöntemi büyük flütle aynıdır. Sol anahtarıyla yazılır.

Ses dizisi genişliği:

Küçük flüt armoni orkestrasının en tiz çalgısıdır. Diyapazona göre duyuluşu aynı olsa da çaldığı notalar bir oktav üstten duyulur.

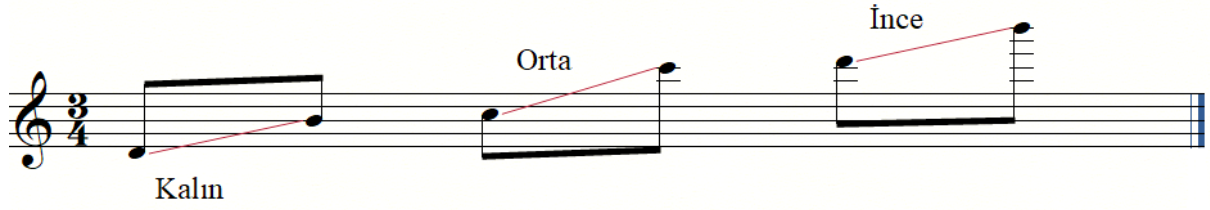
Çalınan

Duyulan

Küçük flütün ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır.

Küçük flütün kalın bölgede bulunan sesleri çok zayıftır. Armoni orkestrası içinde kalın bölgedeki sesler yetersiz duyulacağı için pek tercih edilmez. Ses dizisinde kullanılmaya en uygun bölümü orta bölümüdür. Tiz sesleri kullanırken çalıcının sesi çıkartabilmesi için kuvvetli bir şekilde üflemesi gerektiği için piano (p) ya da mezzo piano (mp) nüansları çalamaz. Bu yüzden forte (f) ya da fortissimo (ff) nüansının olduğu bölümlerde ince bölüm tercih edilmelidir.

Büyük Flüt:

İngilizce: Flute

Almanca:Flöte Grosse

İtalyanca: Flaut Grande

Fransızca:Grand Flute

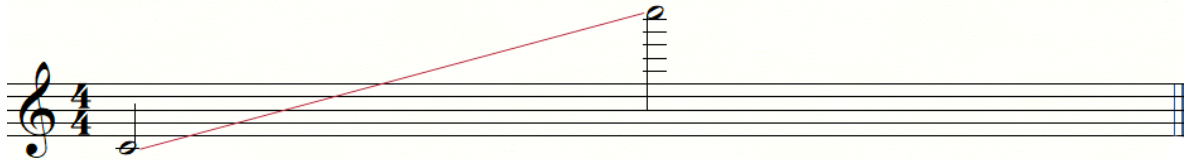
Armoni orkestralarında iki adet bulunur. İki partisi vardır. Ses rengi yumuşak ve pastoraldır. Genellikle solo partiler ve varyasyonlar çalar. Çok pes ve çok tiz nota yazımı pek tercih edilmez genellikle orta ses alanı kullanılır.

Marş formundaki eserlerde kullanılırken büyük flüt için yazılacak partiler tiz bölümü kullanılacaksa küçük klarnetlerle desteklenmelidir. Flüte verilen parti, klarnet partisine de bir oktav aşağıdan yazılmalıdır. Bunun sebebi tiz seslerde büyük flütün kulak tırmalayan sesini klarnetlerle yumuşatmaktır. Eğer klarnetleri kullanma imkânı yoksa obua da bu görev için tercih edilebilir.

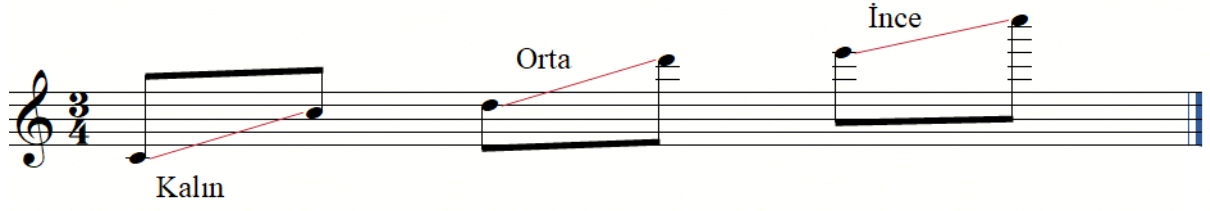
Kalın seslerinde ise yine aynı grup kullanılmalı, fakat aynı oktavdan yazılmalıdır.

Diyapazona göre duyuluşu aynıdır. Sol anahtarı ile yazılır.

Ses dizisi genişliği:

Büyük flütün ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır.

Büyük flütün kalın bölgedeki sesleri pes seslerden oluşması sebebiyle tabii olarak zayıftır. Tril ve tremolaların bu bölgede yapılması hemen hemen imkânsızdır. Kromatik aralıkları çalmanın, çalıcı için zorlayıcı bir durum oluşturması sebebiyle bu bölgede kromatik geçişler pek tercih edilmez.

Büyük flüt teknik olarak çok yetenekli bir çalgıdır. Seri notaları, arpejleri, staccatoları rahatlıkla çalabilir. Flüt için dikkat edilmesi gereken bir zayıf yanı varsa o da crescendo ve decrescendo nüanslarında pek başarılı olmamasıdır.

Obua:

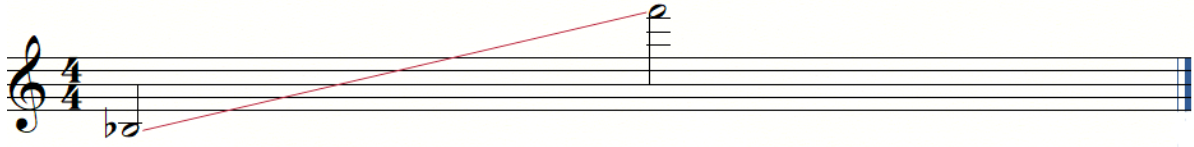

İngilizce: Oboe
Almanca: Hoboe
İtalyanca: Oboe
Fransızca: Oboe

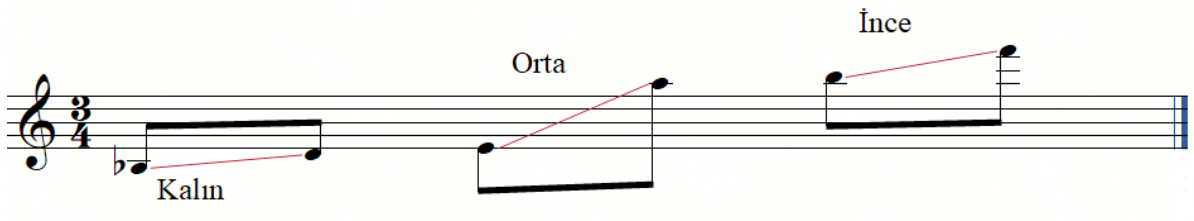
Armoni orkestralarında kullanılırken genellikle solo partiler verilir. Armoni orkestrası kompozitörleri obuanın zarif ve hafif ses tınısından azami şekilde faydalanmak isterler. Bunun sebebi ise armoni orkestrasında bulunan çalgılarında bu tınıya sahip nadir çalgı çeşitliliği bulunmasıdır. Bunun dışında flütlere eşlik eder. Solo melodi yazılırken armoni orkestrasındaki çalgıların yoğunluğunu azaltarak obuanın duyulmasına imkân sağlanmalıdır.

Diyapazona göre duyuluşu aynıdır. Sol anahtarı ile yazılır.

Ses dizisi genişliği :

Obuanın ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır.

Obuanın kalın bölümünde (*p*) nüansının kullanılması neredeyse imkânsızdır. Üç bölgede de tril ve tremolaların yazılmasından kaçınılmalıdır. Kalın ve ince bölgeler obua için çok tercih edilmez.

Obua, orta bölümü olarak ifade edilen porte içinde kalan bölümler haricinde diğer tahta nefesi ya da kamışlı çalgılar gibi seri nota çalımına uygun bir çalgı değildir. Bu yüzden yazılacak notanın çalgının özelliklerine dikkat edilerek planlanması uygun olacaktır. Staccato ve dokunaklı ses tınısı en önemli özelliğidir.

Korangle:

İngilizce: English Horn
Almanca:Englisches Horn
İtalyanca: Corno Inglese
Fransızca:Cor Anglais

Obua ailesinden bir çalgıdır. Tek farkı boyunun daha uzun ve kamışın direkt çalgının üçüncü bölümüne takılmayarak kamışla çalgı arasında es ismi verilen bir maden boruya takılmasıdır.

Armoni orkestralarında genellikle kapalı alanlarda ve büyük senfonik formlardaki eserlerin icrasında partisi bulunur. Bunun dışında armoni orkestralarında pek kullanılmaz.

Diyapazona göre bir tam beşli aşağıdan duyulur. Sol anahtarı ile yazılır.

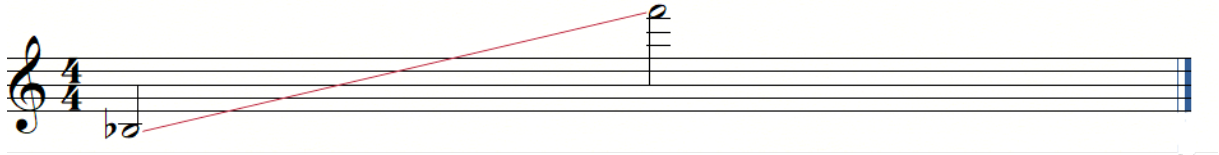
Çalınan

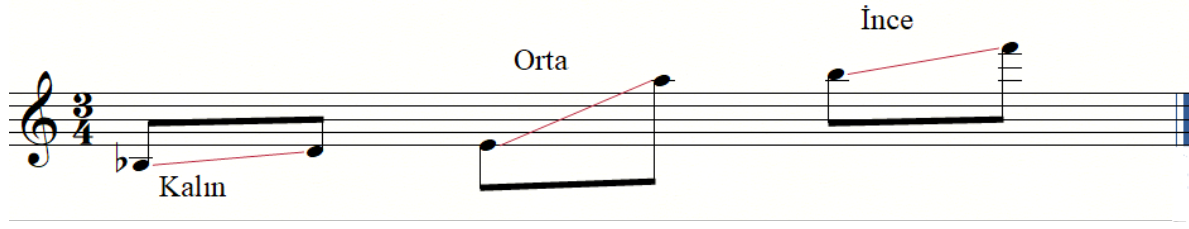
Duyulan

Ses dizisi genişliği :

Korangleinin ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır.

Koranglenin kuvvetli ve karakteristik özelliğinin kaybolduğu ince bölgesindeki notaların yazılması pek tercih edilmez. Melankolik tınısı daha çok kendini tatlı, yumuşak bölgede gösterir.

Fagot:

İngilizce: Bassoon

Almanca: Fagott

İtalyanca: Fagotto veya Bassone

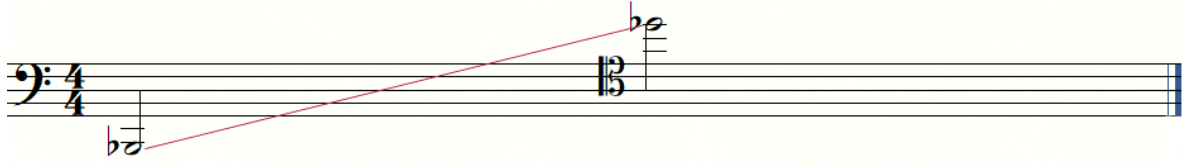
Fransızca: Basson

Armoni orkestrası için yazılan kompozisyonlarda fagota çok önemli görevler verilmiştir. Armoni orkestrasının dördüncü grup çalgılarına gerek duymadan birinci ve ikinci grup çalgılara kusursuz bir bas görevi görür.

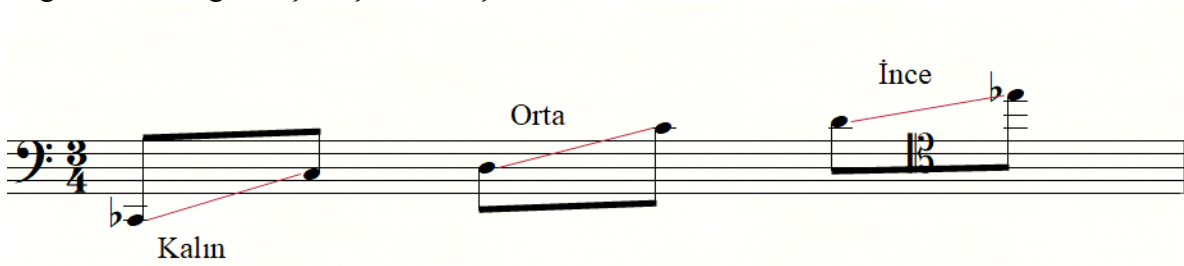
Marş formundaki eserlerde bas partilerde ve bas nağmelerinde yaygın şekilde kullanılır. Solo partilerde duygulu bir etki yaratır. Bu durum özellikle çalgının orta ve tiz seslerinde daha güçlü bir şekilde görülür.

Duyuluşu diyapazona göre aynıdır. Notaları, kalın seslerde fa anahtarıyla, ince seslerde 4. çizgi do anahtarıyla yazılır.

Ses dizisi genişliği :

Fagotun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır.

Fagotun kalın bölgesindeki sesler ciddi, koyu bir ses rengine vardır. Orta bölge ağırbaşlı ve yumuşak, ince bölge sesleri ise duyarlı hüzünlü bir etkiye sahiptir.

En pes üç sesi çok zayıftır bu yüzden bu bölgeye "kullanılmayan bölge" ismi verilir. Kromatik, diyatonik dizileri bağlı, kesik, atlamalı pasajları rahatça çalabilir.

Küçük Klarnet:

İngilizce: E flat Clarinette
Almanca: E flache Klarinette
İtalyanca: E clarinetto piatto
Fransızca: Clarinette en mi bemol

Armoni orkestrasında klarnetler senfoni orkestrasındaki kemanların görevini üstlenir. Küçük klarnetler mi bemol tonunda olması sebebiyle, si bemol büyük klarnetlerin tam dörtlü üzerinde ses genişliği vardır. Böylece klarnet ailesinin ses alanını genişletmektedir. Mi bemol klarnetin sesi parlak bir tınısı olması sebebiyle küçük flüte benzer. Armoni orkestralarında genellikle küçük flüt partisine destek olmak amacıyla kullanılır. Bazı partiyonlarda obua partisine de destek olabilir. Solo ve eşlik görevi verilir. Ses rengi açık ve parlaktır.

Diyapazona göre bir küçük üçlü yukarıdan duyulur. Sol anahtarı ile yazılır.

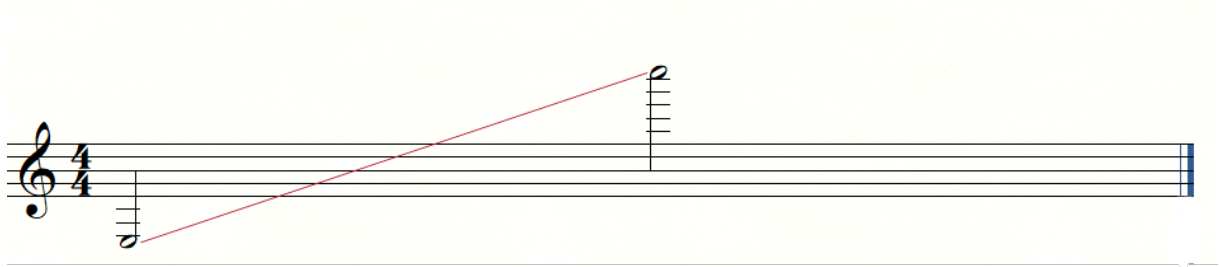
Çalınan

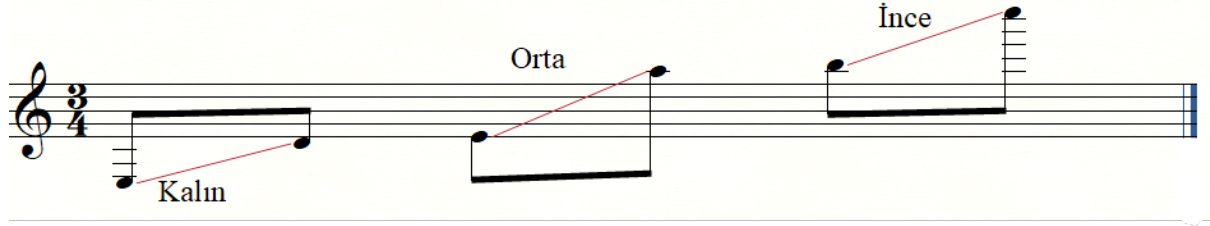
Duyulan

Ses dizisi genişliği :

Küçük klarnetin ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Tiz bölümünde bulunan üst ek çizgi fa notasından itibaren büyük klarnetin notalarını üstlenir ve rahatlıkla çalar. Teknik açıdan accelerando, arpej ve trilleri rahatlıkla yapabilir. Karanlık, ürkütücü olarak belirtilen alt bölgelerde zayıf kaldığı için bu notalar pek yazılmaz.

Mi bemol klarnetin çalma tekniği si bemol klarnet kadar kolay olmadığı için bu çalgının nota yazımında çok seri notalar yazılarak çalıcı zorlanmamalıdır.

Büyük Klarnet

İngilizce: Clarinette
Almanca: Klarinette
İtalyanca: Clarinetto
Fransızca: Clarinette

Büyük klarnetler, armoni orkestralarında senfoni orkestralarının birinci ve ikinci kemanların görevini üstlenir. Solo keman partileri de solo büyük klarnete yazılır.

Diyapazona göre bir büyük ikili aşağıdan duyulur. Sol anahtarı ile yazılır.

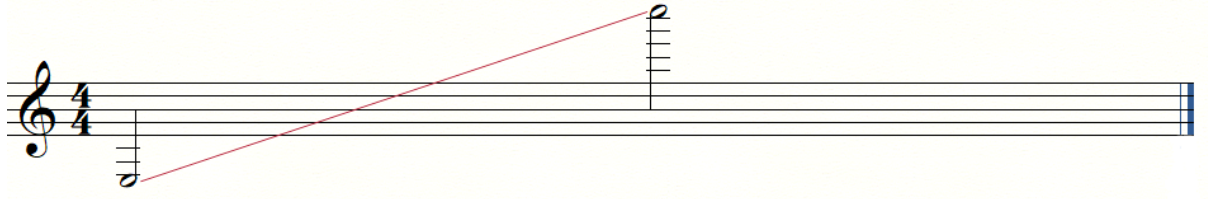
Çalınan

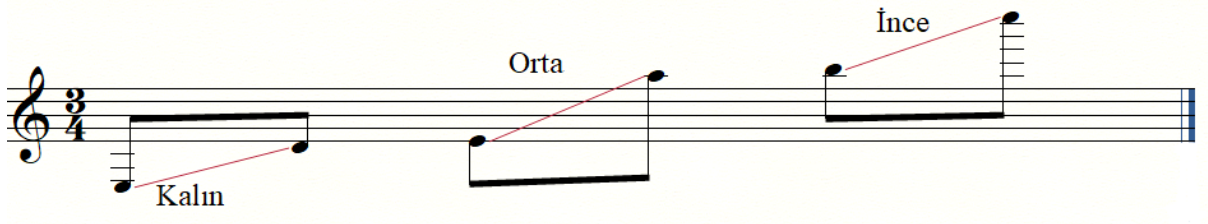
Duyulan

Ses dizisi genişliği :

Büyük klarnetin ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Büyük klarnet, arpejleri, trilleri, tremoloları rahatlıkla seslendirebilir. Glissandoyu teknik açıdan çok rahatlıkla yapabildiği için ses genişliği içerisinde yazılacak glissandoları rahatlıkla icra edebilir.

Teknik açıdan accelerando, arpej ve trilleri rahatlıkla yapabilir. Kalın orta ve tiz seslerde tonalitesinin bozulmaması, fortissimo (ff), pianissimo (pp) gibi nüansları rahatlıkla yapabilmesi sebebiyle armoni orkestrasının vazgeçilmez bir çalgısıdır.

Armoni orkestralarında bulunmayan keman notalarının yazılmasının yanı sıra yazılacak eserlerde arp partisi varsa bu partiyi de bas klarnetle birlikte büyük klarnet çalabilir.

Bas Klarnet

İngilizce: Bass Clarinette

Almanca: Bas Klarinette

İtalyanca: Clarinetto Basso / Clarone

Fransızca: Clarinette Basse

Armoni orkestralarında daha çok senfonik eserlerin icrasında orkestra kadrosunda bulunmayan çelloların yerine kullanılır. Büyük klarnetin bir oktav altından çalar.

Diyapazona göre bir büyük dokuzlu aşağıdan duyulur. Sol anahtarı ile yazılır.

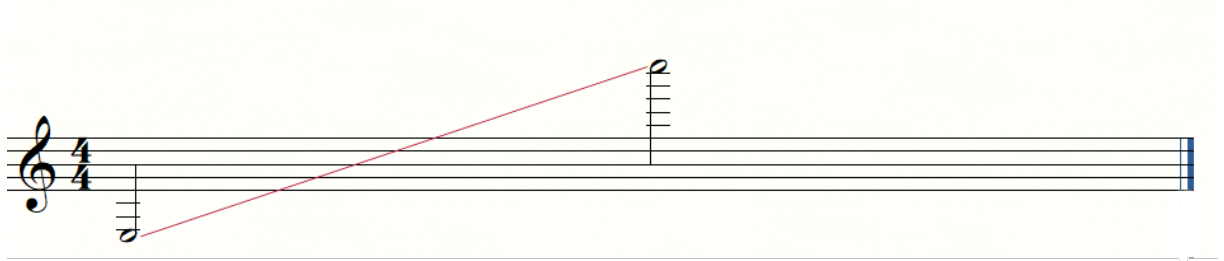
Çalınan

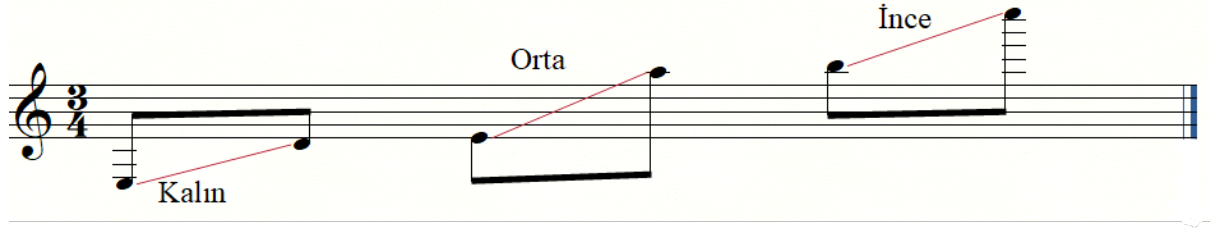
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Bas klarnetin ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Bas klarnet büyük klarnetin yapabildiği tüm teknik özelliklere sahip olsa da çalış tekniği açısından büyük klarnet gibi yoğun bir accelerasyon yapacak kadar başarılı değildir. İnce bölümde bulunan üst ek çizgilerde pek notası olmaz, kalın seslerde karakteristik bir tınısı vardır. Armoni orkestralarında fagotlarla birlikte tahta nefesli grubunun bas bölgesinde önemli görevler üstlenir, bas partisine destekte bulunur.

İkinci Grup

Soprano Saksafon

İngilizce: Soprano Saxophone

Almanca: Sopransaxophon

İtalyanca: Sassofono Soprano

Fransızca: Saxophone Soprano

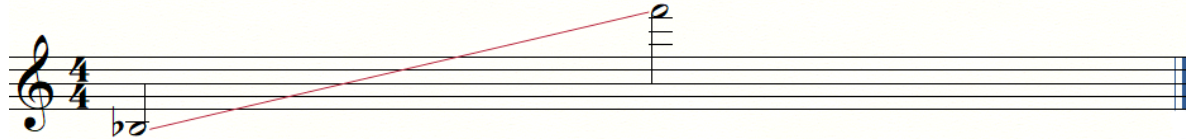
Soprano saksafon senfonik eser çalan armoni orkestralarında 1920’li yıllara kadar tercih edilmeyen bir çalgıydı. İlerleyen yıllarda orkestra içerisindeki görevi senfoni orkestralarındaki viyola partisini çalmak ve ikinci klarnet partisine destek vermek olmuştur. Armoni orkestralarında çalınan popüler eser ya da caz formunda yazılan eserlerin vazgeçilmez bir çalgısıdır.

Diyapazona göre bir büyük ikili aşağıdan duyulur. Sol anahtarı ile yazılır.

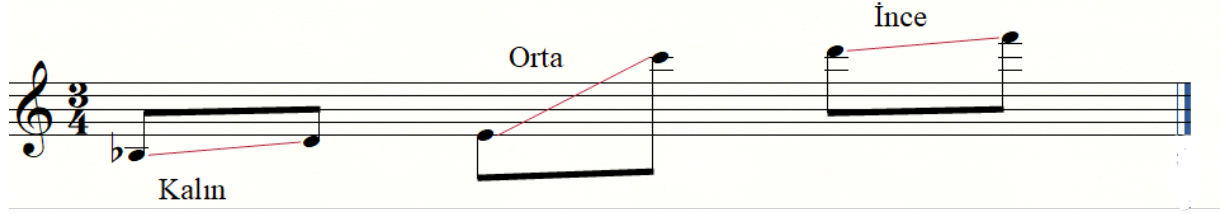
Çalınan

Duyulan

Soprano saksafonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Soprano saksafon teknik olarak diğer saksafonlarla aynı yeteneğe sahip olsa da çalış tekniği açısından zor bir çalgıdır ve tonalitesini çabuk kaybedebilir. Bu yüzden senfonik eserlerde daha çok orta bölümde nota yazılması uygundur. Popüler ve caz eserlerinde soprano saksafonun dezavantaj gibi görünen bu tınısı avantaja dönüşür. Bu yüzden bu tür eserlerde çalgının bütün bölümleri kullanılır. Hatta çalıcının virtüozitesini göstermek için verilecek sololarda ince ve kalın bölüm özellikle kullanılabilir.

Alto Saksafon

İngilizce: Alto Saxophone
Almanca: Alto Saxophon
İtalyanca: Sassofono Contralto
Fransızca: Alto Saxophone

Armoni orkestralarında bulunmayan viyola görevini yapar. Armoni orkestrası için yazılmış eserlerde bazen melodi bazen kontrşan bazen de kontrtant partileri çalar. Ses rengi, örtülü ve buğuludur.

Diyapazona göre duyuluşu, bir büyük altılı aşağıdandır. Sol anahtarı ile yazılır.

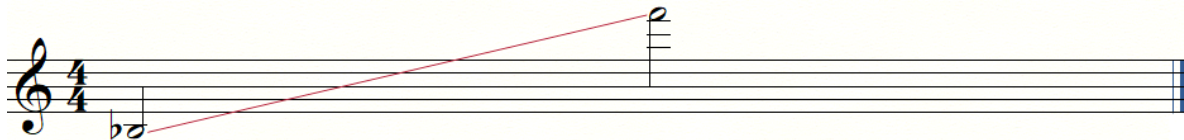
Çalınan

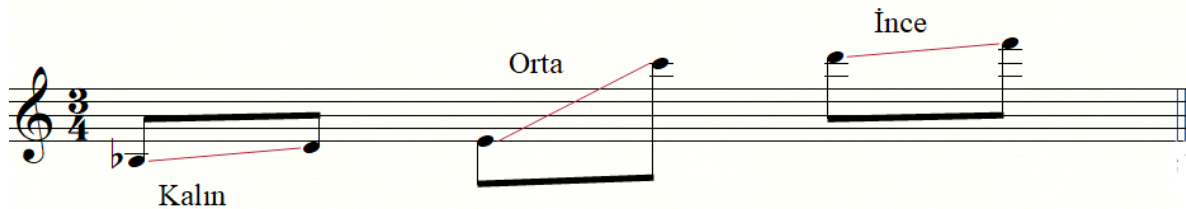
Duyulan

Ses dizisi genişliği :

Alto saksafonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Alto saksafonun ince bölgelerindeki sesler çalıcı tarafından zorlukla çalındığı için bu bölgelerde nota yazılması pek tercih edilmez. Accelerando, arpej ve trilleri rahatlıkla yapabilmesi sebebiyle klarnet partilerini de destekleyebilirler. Kalın ve orta ses bölgesinde armoni orkestrasında bulunmayan çelloların görevini yapmasının yanı sıra yine bu orkestrada bulunmayan viyolalarında partisini üstlenebilir.

Tenor Saksafon

İngilizce: Tenor Saxophone
Almanca: Tenorsaxophon
İtalyanca: Sassofono Tenore
Fransızca: Saxophone Tenor

Armoni orkestralarında bulunmayan çello görevini üstlenir. Eşlik partilerinde fagotlarla birlikte kullanılır. Senfoni orkestralarında yazılan çello sololarını armoni orkestralarında bu çalgı rahatlıkla icra edebilir. Yine viyola ya da çello için yazılan resitatif bölümleri bu çalgıya verilebilir.

Mekanizma olarak alto saksafonla aynı olmasına rağmen accelerando, arpej ve trilleri alto saksafon kadar rahat yapamaz. Ses rengi, dolgun ve sevdalıdır.

Diyapazona göre duyuluşu, bir büyük dokuzlu aşağıdandır. Sol anahtarı ile yazılır.

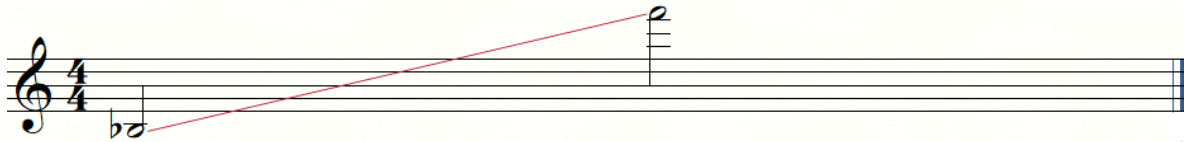
Çalınan

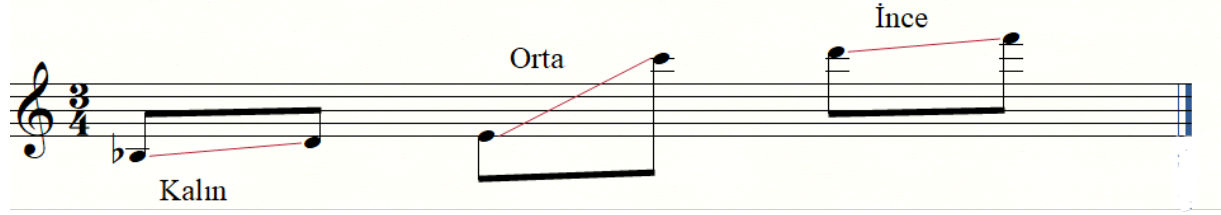
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Tenor saksafonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Tenor saksafon genel olarak armoni orkestrasının tenor partitürüne destek verir. Bu çalgı için yazılan notalarda genelde dolgun ve parlak bölüm tercih edilir. Tiz bölümlerde çalgı tonalitesini kaybedebilir.

Bariton Saksafon

İngilizce: Baritone Saxophone
Almanca: Bariton Saxophon
İtalyanca: Sassofono Baritono
Fransızca: Saxophone Baryton

Bariton saksafon tenor saksafonun bir tam beşli altından çalar bu saksafon ailesinin ses alanının genişlemesini sağlayarak Armoni orkestrası bestecilerinin daha geniş bir alan kullanabilme imkânını sunar.

Diyapazona göre duyuluşu, bir sekizli ve büyük altılı aşağıdandır. Sol anahtarı ile yazılır.

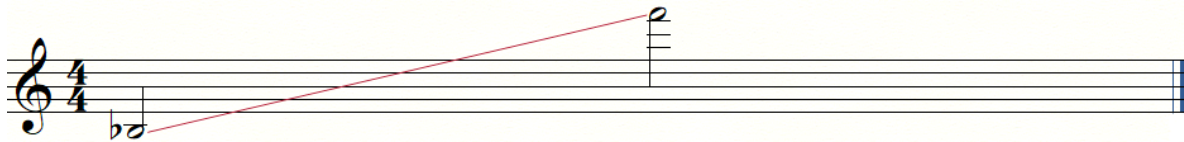
Çalınan

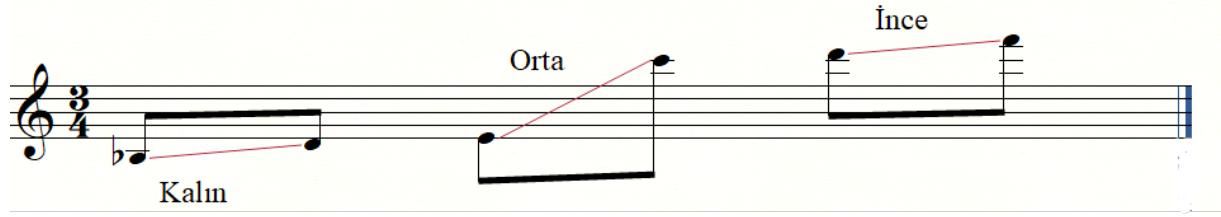
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Bariton saksafonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Tiz sesleri çok tercih edilmez. Fagotlar ve bas klarnetlerle hemen hemen aynı partiyi çalar. Armoni orkestralarında tek parti yazılır.

Marş türündeki eserlerde bas nağme melodilerini rahatlıkla çalar. Bunun dışında yazılan eserlerde pes seslerdeki arpej notaları, süslemeleri ve bas desenlerini çalmak için tercih edilen bir çalgıdır. Dolgun bir ses rengine sahiptir.

Üçüncü Grup

Trompet

İngilizce: Trumpet

Almanca: Trompete

İtalyanca: Tromba / Trombetta

Fransızca: Trumpetta

Trompet armoni orkestralarının vazgeçilmez bir çalgısıdır. Özellikle Orkestranın en karakteristik eserlerinin bulunduğu marşlarda dinamo görevi görür. Parlak ve yırtıcı tınısının yanı sıra marşlarda en çok tercih edilen "tu-ku" ya da "tu-tu-ku" ismi verilen arpej ve müzikal desenleri en güzel şekilde yapabilen çalgıdır.

Gösterişli ve ihtişamlı bir his yaratmak istendiğinde solo partisinin trompete verilmesi uygun olacaktır. Armoni orkestralarında en az iki partisi bazen dört partiye kadar yazılan eserler bulunur. Ses rengi açık ve parlaktır.

Diyapazona göre duyuluğu, bir büyük ikili aşağıdadır. Sol anahtarı ile yazılır.

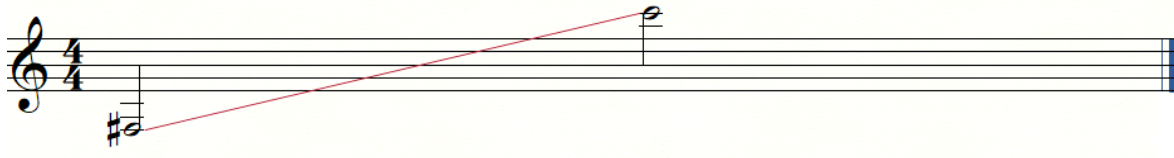
Çalınan

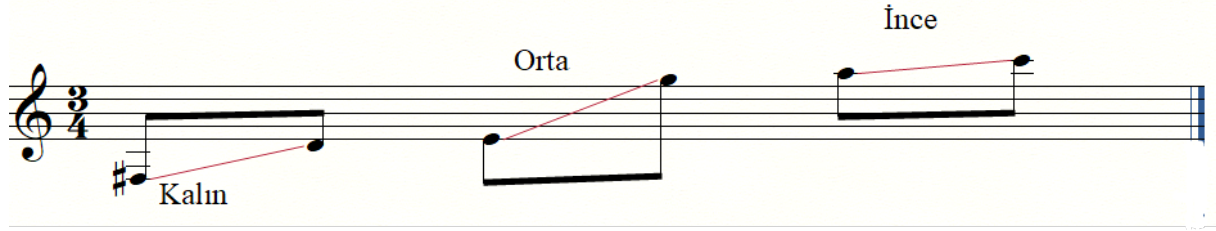
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Trompetin ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Armoni orkestrası içinde kornet, büğlü, gibi bakır nefesli çalgılarla birlikte kullanılması tercih edilir. Tiz seslerde piyano (p) nüansını yapabilmesi neredeyse imkânsızdır. Bu yüzden piyano nüansının olduğu pasajlarda trompetin tercih edilmemesi gerekmektedir. Kalın ses bölgesi olarak tabir edilen bölümde tril yazılması pek tercih edilmez.

Kornet

İngilizce: Cornet
Almanca: Kornet
İtalyanca: Cornetto
Fransızca: Cornet

Kornetler her ne kadar mekanizma ve ses genişliği olarak trompetle aynı olsa bile kalın ilk altı sesi ve ince son beş sesi kusurlu olarak kabul edilir. Bu yüzden armoni orkestrasında kornetlerin trompetle aynı şekilde kullanılması pek uygun değildir.

Bunun yanında trompete kıyasla daha rahat çalınıyor olabilmesi sebebiyle marş formunda çok kullanılan (tu-ku) ve (tu-tu-ku) artikülasyonlarını rahatlıkla yapabilme kabiliyetine sahiptir. Ayrıca solo melodileri kendisine uygun ses dizisi genişliği içerisinde rahatlıkla çalabilir.

Armoni orkestrasında çalınan eserlerde tenor partisinde bir solo melodi varsa solist olan çalgıya destek olarak aynı parti çaldırılabilir. Örneğin kulisli trombona verilen bir soloyu trombona destek olarak daha sağlıklı bir tenor melodisi duyulması sağlanabilir.

Diyapazona göre duyuluşu, bir büyük ikili aşağıdadır. Sol anahtarı ile yazılır.

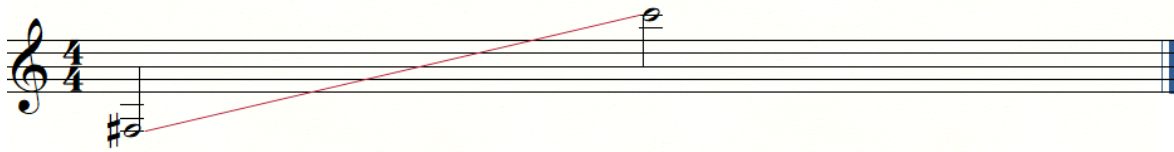
Çalınan

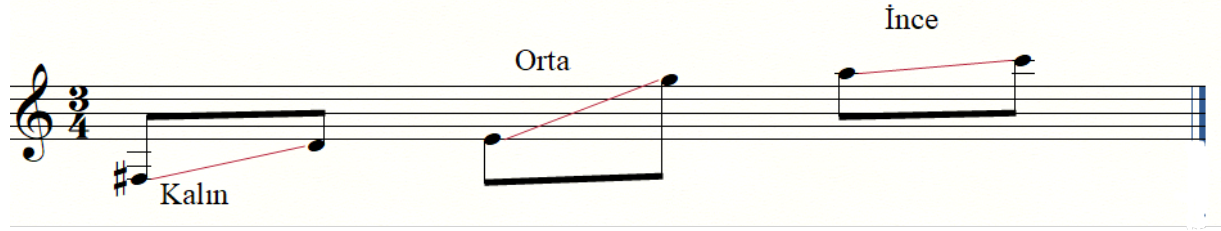
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Kornetin ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Kornetin ses bölgelerinin kullanılışı trompetle hemen hemen aynıdır. Ses rengi trompete göre daha yumuşak ve parlak olması sebebiyle çalgıya yazılacak notalar trompete oranla daha rahat yazılabilir.

Alto

İngilizce: Alto flugelhorn
Almanca: Althorn
İtalyanca: Fliscorno Alto, Genis
Fransızca: Saxhorn Alto

Altonun ses rengi armoni orkestralarına yumuşak bir tını sağlar. Bu çalgı genel olarak eşlik ve kontrşan partisi çalar. Korno, bariton ve büğlü partisine yardımcı olur.

Diyapazona göre duyuluşu, bir büyük altılı aşağıdandır. Sol anahtarı ile yazılır.

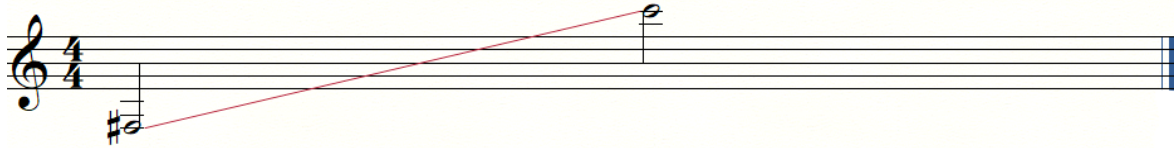
Çalınan

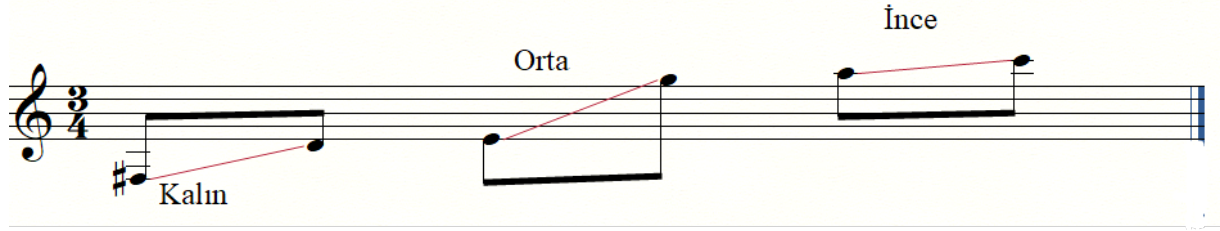
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Altonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Altonun ses bölgelerinde orta ve ince bölgeler rahatlıkla kullanılabilir. Kontrşan partisi için bu iki bölge idealdir kullanılışı trompetle hemen hemen aynıdır. Kalın bölge sesleri rahat çıkarabilir fakat armoni orkestrasında bu bölgedeki sesler kaybolur.

Büğü

İngilizce: Flugelhorn
Almanca: Flügelhorn
İtalyanca: Flicorno
Fransızca: Buglè

Büğü mekanizma ve ses genişliğı olarak trompet ve kornetle aynıdır. Fakat armoni orkestralarında kullanım alanı çok farklıdır. Armoni orkestralarında klarinet senfoni orkestralarındaki keman partisini çalması sebebiyle, senfoni orkestralarında kullanılan klarinetlerin görevini de Armoni Orkestralarındaki büğü yapmaktadır.

Diyapazona göre duyuluşu, bir büyük ikili aşağıdandır. Sol anahtarı ile yazılır.

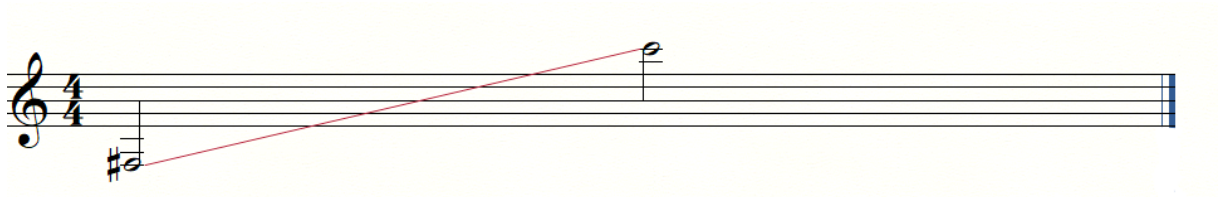
Çalınan

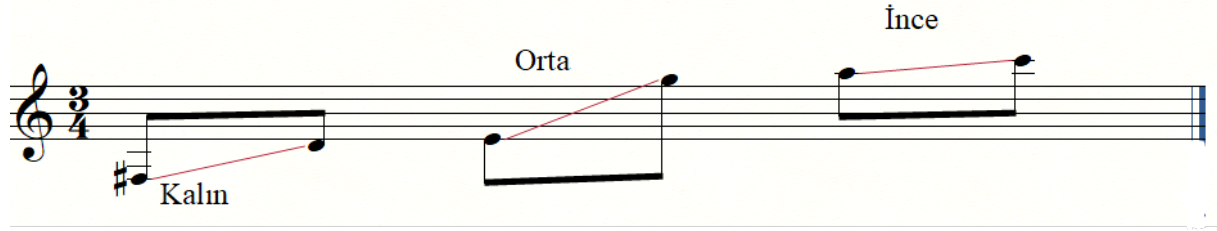
Duyulan

Ses dizisi genişliğı:

Büğlünün ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Büğlünün yumuşak ses tınısı solo çalmaya çok elverişlidir. Bu yüzden armoni orkestralarında bulunan birinci ve ikinci grup çalgılarında bulunan soloları kendi ses alanı içerisinde rahatlıkla birlikte çalabilir. Fakat bu sololar verilirken büğlünün mekanizma yapısı ve verilen soloyu çalabilme yeterliliği göz önünde bulundurulmalıdır.

İkinci büğlü partisi ise bariton ve trombona verilen eşlik partilerini rahatlıkla çalabilirler.

Korno

İngilizce: French Horn
Almanca: Horn, Waldhorn, Ventilhorn
İtalyanca: Corno
Fransızca: Cor (d'harmonie)

Armoni orkestralarında daha çok kontrtant ve bazen marş formundaki eserlerin trio bölümünde solo çalar. Armoni orkestrası için yapılacak kompozisyonlarda en az iki, en fazla dört partisi bulunur. Ses rengi, sevdalı ve şairanedir.

Diyapazona göre duyuluşu bir tam beşli aşağıdandır. Genellikle ikinci çizgi sol anahtar, bazen de kalın sesleri dördüncü çizgi fa anahtarı ile yazılır.

Çalınan

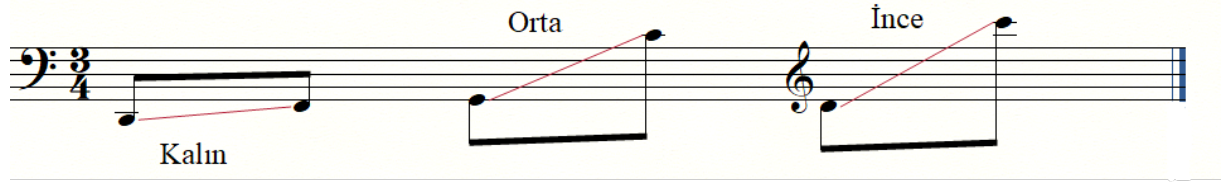
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Korunun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Korunun kalın ses bölgesinde yazılacak notaların çok seri olmaması ve fortissimo nüansının yazılmaması gerekmektedir. Teknik olarak bu bölgede bu tür nota ve nüansları çalması çok zordur. İnce bölgede ise piyano nüansıyla çalması teknik açıdan çok zordur. Yazılacak notaların orta bölgede tercih edilmesi daha iyi bir tını elde edilmesini sağlayacaktır.

Trombon

İngilizce: Trombone
Almanca: Posaune
İtalyanca: Trombone
Fransızca: Trombone

Armoni orkestralarında kontrtant ve bas nağmesinde bulunan solo pasajlarını çalar. Armoni orkestralarında tenor trombona eşlik etmek için bazen üçüncü bazen de dördüncü parti olarak yazılır. Ses rengi, gür ve parlaktır.

Bas partisinde bulunan kromatik pasajları glissandoları büyük bir başarıyla çalabilir

Diyapazona göre duyuluşu, bir sekizli aşağıdandır. Notası kalın seslerde; dördüncü çizgi fa, ince seslerde; dördüncü çizgi do anahtarı ile yazılır.

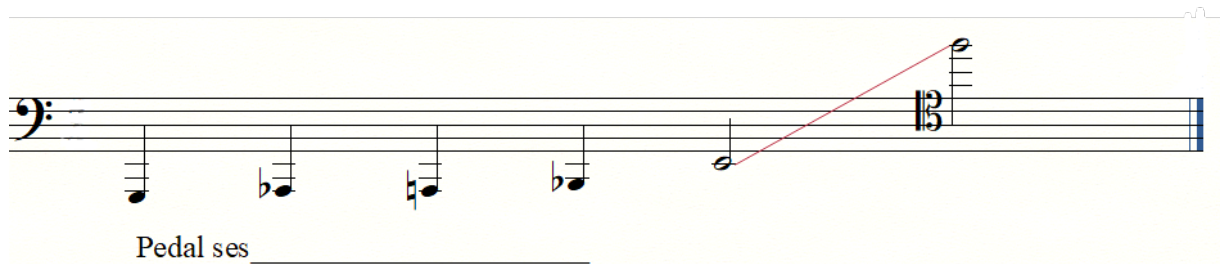
Çalınan

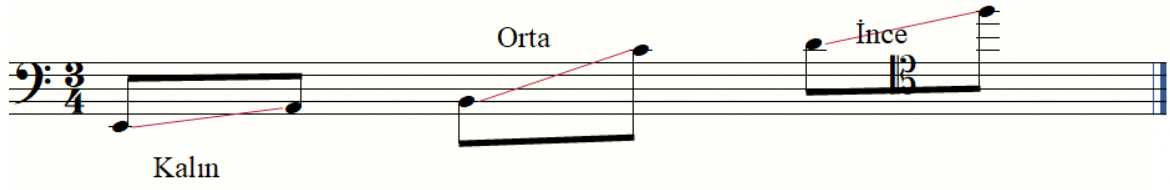
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Trombonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Trombon armoni orkestrası içinde her ne kadar ses alanı içinde rahatça kullanılabilse de eşlik partilerinde kalın bölümün kullanılması pek tercih edilmemelidir. Kontrtanatlar yazılırken 2 ya da 3 trombona orta bölgede parti yazılmalıdır. Kalın bölgedeki sesler için bas trombon tercih edilmelidir.

Bas Trombon

İngilizce: Bass Trombone
Almanca: Bassposaune
İtalyanca: Trombone Basso
Fransızca: Trombone Basse

Armoni orkestralarında bas partisine takviye maksadıyla kullanılmaktadır. Marşların bas nağmesinde vazgeçilmez bir çalgıdır. Armoni orkestralarında do tonunda bas trombon kullanılır.

Bas trombonlar, tenor trombonlardan daha geniş bir ses genişliğine sahiptir, bu da pes notaları çalmayı kolaylaştırır.

Diyapazona göre duyuluşu, bir sekizli aşağıdandır. Fa anahtarıyla yazılır.

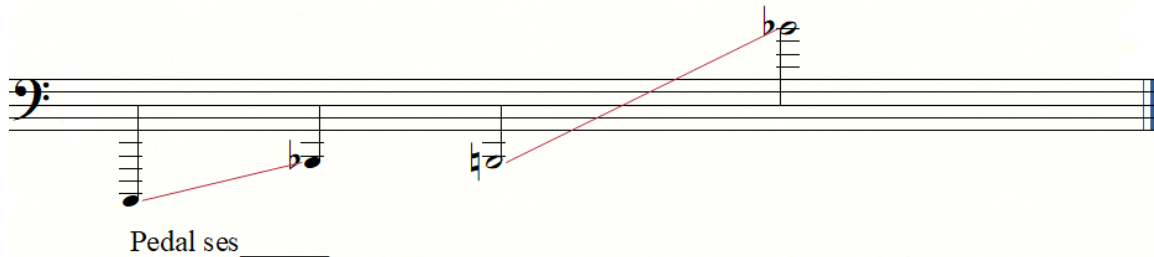
Çalınan

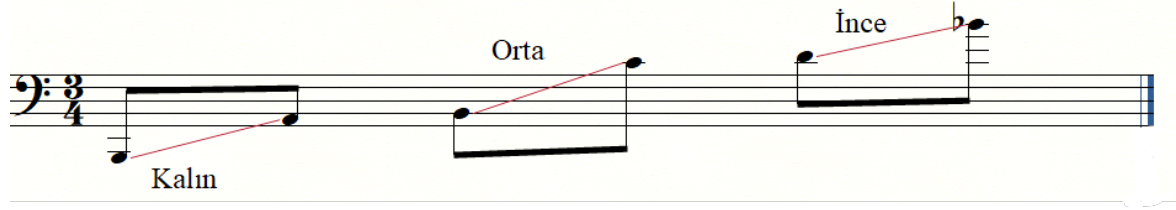
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Bas trombonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Armoni orkestralarında bas trombon tenor trombonun ses genişliğinde bulunmayan pes seslerin çalınması amacıyla kullanılır. Trombon partisinde yazılan akorların alt sesleri bas trombon partisine yazılır. Bunun yanı sıra senfoni orkestralarında bulunan çelloların çaldığı alt sesler armoni orkestralarında bas trombonlara verilir.

Bariton

İngilizce: Baritone Horn
Almanca: Bariton Horn
İtalyanca: Flicorno Baritono
Fransızca: Saxhorn Baryton

Bariton şekil olarak benzemese de mekanizma olarak büğlünün aynısıdır. Armoni orkestralarında iki partisi bulunur. Birinci partisi solo pasajları çalarken ikinci partisi eşlik partilerini çalar. Marş formunda yazılan eserlerde trio sololarının vazgeçilmez bir çalgıdır. Diğer bölümlerinde ise eşlik görevi verilir. Ses rengi, yumuşak ve tatlıdır.

Diyapazona göre duyuluşu, bir büyük dokuzlu aşağıdandır. Notası, ikinci çizgi sol anahtarı ile yazılır.

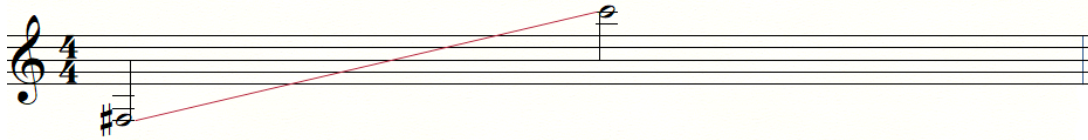
Çalınan

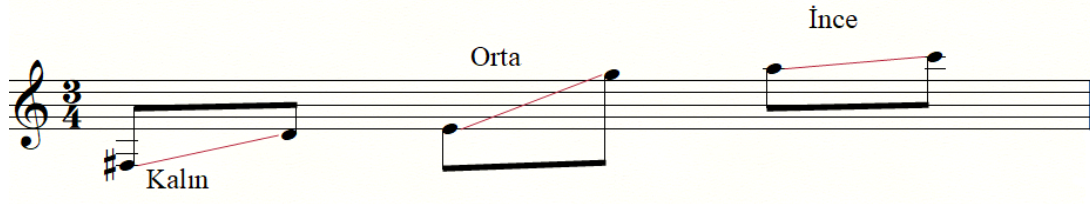
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Baritonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Bariton, ses genişliğindeki tüm sesleri rahatlıkla elde eder. Bununla birlikte solo olarak çaldığı partilerde üst ek çizgideki la sesini aşması pek istenilen bir durum değildir. Orkestra içinde tutti olarak çalınan pasajlarda ses genişliği içerisindeki her ses yazılabilir.

Küçük Bas

İngilizce: Euphonium
Almanca: Euphonium
İtalyanca: Eufonio
Fransızca: Euphonium

Armoni orkestralarında tek partisi bulunur. Orkestrada bulunan büyük bas partisini destekler. Marş formundaki eserlerde bas nağme sololarını çalar, fakat en kalın beş sesin çalınması zor olduğu için besteciler bu bölgedeki sesler tercih etmemelidir. Ses rengi yumuşak ve dolgundur.

Diyapazona göre duyuluşu, bir büyük dokuzlu aşağıdandır. Notası, fa anahtarı ile yazılır.

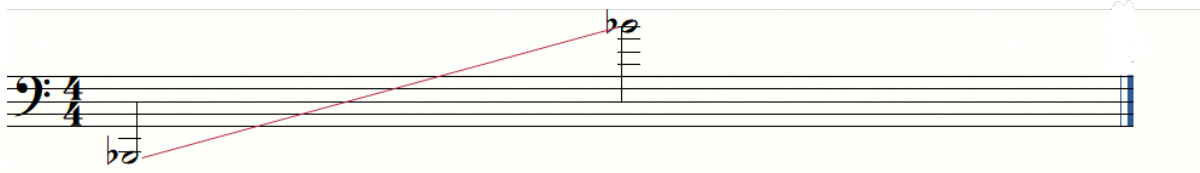
Çalınan

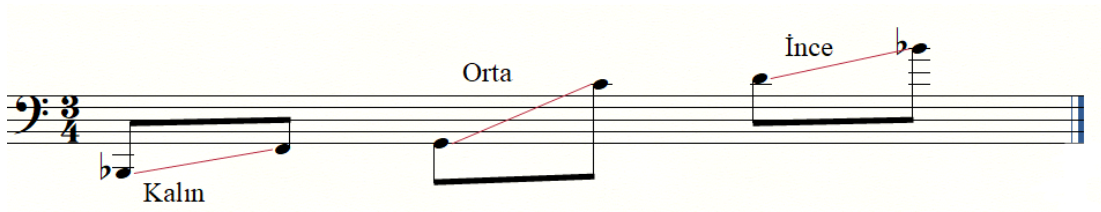
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Küçük basın ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Küçük basın hızlı pasajları çalma yeteneği vardır. Bu tür pasajlar yazılırken orta ses bölgesi tercih edilmelidir. Kalın ve ince bölgelerde bu özelliği sınırlıdır.

Büyük Bas

İngilizce: Bass

Almanca: Bass - Tuba

İtalyanca: Bombardino

Fransızca: Saxhorn - Basse

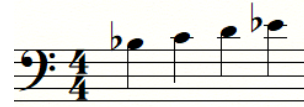
Küçük bas çalgısının bir oktav altından başlayan ses genişliğine sahiptir. Armoni orkestralarında yaylı kontrbas görevi yapar. Eğer armoni orkestrasında yaylı kontrbas varsa ses bölgesi içerisinde aynı partiyi çalar. Marş formunun bas nağmelerinde solo görevi verilir.

Diyapazona göre duyuluğu, bir büyük dokuzlu aşağıdandır. Notası, fa anahtarı ile yazılır.

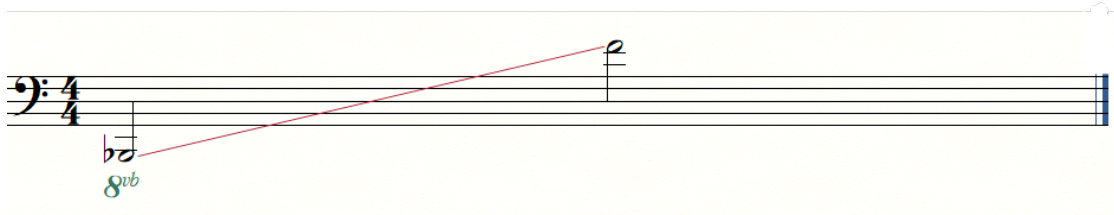
Çalınan

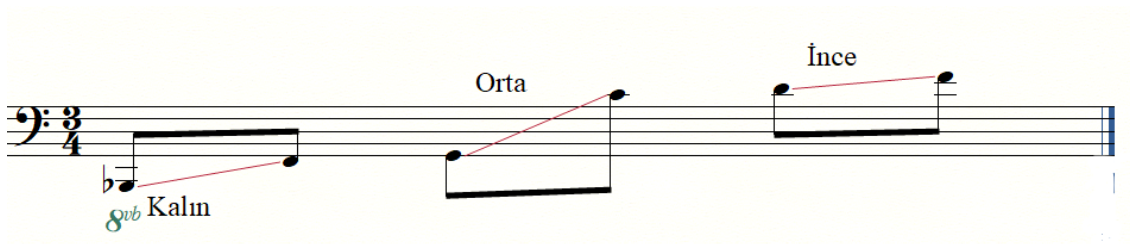
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Büyük basın ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Büyük bas her ne kadar bas partisi çalsa da kalın bölgedeki notalar tercih edilmemelidir. Bu bölümde yazılan notalar armoni orkestrası içinde kaybolur. Bunun yanında ince bölgede piyano nüansı tercih edilmemelidir. Orta bölgede bas sololarını rahatlıkla çalabilir.

Suzafon

İngilizce: Sousaphone
Almanca: Sousaphon
İtalyanca: Sousafono
Fransızca: Soubassophone

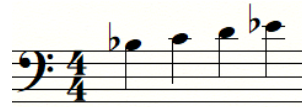
Suzafon büyük bas çalgısıyla aynı özellikleri taşır. Armoni orkestralarında açık hava konserlerinde ya da gösterilerde bu çalgı tercih edilir. Çalgının kalak şeklinden dolayı açık alanda daha net bir bas tınısı alınabilir.

Diyapazona göre duyuluşu, bir büyük dokuzlu aşağıdandır. Notası, fa anahtarı ile yazılır.

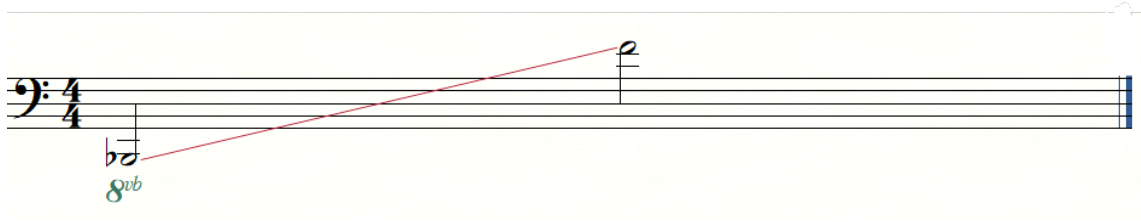
Çalınan

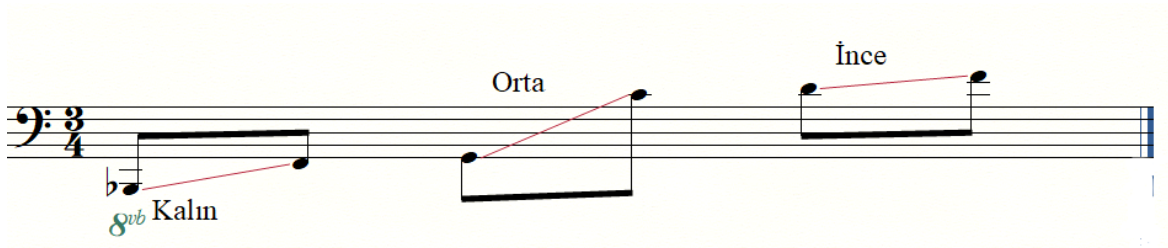
Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Suzafonun ses bölgeleri şu biçimde oluşmaktadır:

Suzafonun ses bölgeleri büyük basla aynıdır. Orta bölgede yazılan notaları çok daha rahat bir biçimde çalabilir. Kalın ve ince bölgeler pek tercih edilmemelidir.

Kontrbas

İngilizce: Double Bass
Almanca: Kontrabass
İtalyanca: Contrabbasso
Fransızca: Contrebasse

Armoni orkestralarında nadiren bulunur. Orkestranın çaldığı senfonik eserlerde senfoni orkestrasındaki yaptığı görevin aynısını armoni orkestrasında yapar. Marş eserlerinde ise nefesli baslarla aynı partiyi kendi tonunda çalar.

Diyapazona göre bir sekizli aşağıdan duyulur. Notası, fa anahtarı ile yazılır.

Çalınan

Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Dördüncü Grup

Trampet

İngilizce: Side Drum

Almanca: Kleine Militaertrommel

İtalyanca: Tamburo

Fransızca: Tambour

Armoni orkestralarının vurmali çalgılar bölümünün vazgeçilmez ve sürekli kullanılan bir çalgıdır. Askeri duygular, yürüyüşler koreografi gösterilerinde çok önemli görevler üstlenir. En güç tartım biçimlerini rahatlıkla icra edebilecek bir çalgıdır.

Kenarı geniş bir kasağın iki yüzüne birer deri gerili olup, gövdesi tahta veya metal alaşımdandır. Bagetle üst tarafındaki deriye vurularak çalınır. Farklı boyutlarda yapılan trampetler vardır. Notası, düz bir çizgi üstüne veya portede aynı çizgiye yazılır, Trampet Armoni orkestralarının değişmez, sürekli kullanılan bir çalgısıdır.

Davul

İngilizce: Drum
Almanca: Trommel
İtalyanca: Tamburo
Fransızca: Tambour

Armoni orkestralarında metronom görevi görür. Açık hava konserleri ve koreografi gösterilerinde çok önemli görev üstlenir. Çeşitli çaplarda üretilmiş davullar verilecek konser türüne göre tercih edilmektedir.

Orkestra eserlerinde top atışı, gök gürültüsü, savaş başlangıcı gibi efektlerin seslendirilmesi için de davuldan faydalanılır.

Davul çok eski bir geçmişe sahiptir. Avrupa'ya Türklerden geçmiştir. Askeri bandoların sürekli çalgısı olan davul, ilerleyen süreçte orkestra ve operalarda yer almıştır. Notası, Trampette olduğu gibi yazılır.

Zil

İngilizce: Cymbal
Almanca: Becken
İtalyanca: Piatto
Fransızca: Cymbale

Birbirine vurularak çalınan iki parçadan oluşmuştur. Notaları, davul partisi ile birlikte yazılır. Sesinin rengiyle ve tartım göreviyle ayrı özellik taşır. Zil de tıpkı davul gibi senfoni orkestralarından önce askeri müzik topluluklarında kullanılmıştır.

Timpani

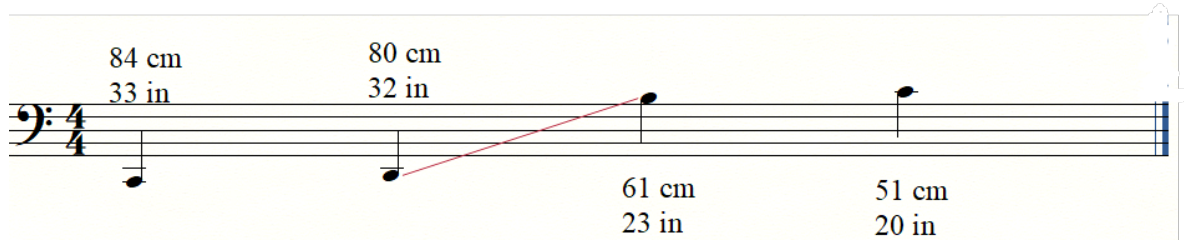

İngilizce: Timpani
Almanca: Pauken
İtalyanca: Timpano
Fransızca: Timbales

Armoni orkestralarının önemli temsilcilerinden Askeri Bandolarda 15. yüzyılda trompete benzer borularla birlikte kullanılmaya başlanan timpani 19. yüzyılda diğer orkestra topluluklarında kullanılmaya başlanmıştır.

Günümüzde standart timpani seti 4 davuldan oluşmaktadır. armoni orkestralarında kapalı salon konserlerinde tercih edilmektedir.

Ses dizisi genişliği :

Silofon

İngilizce: Xylphone
Almanca: Xylphon
İtalyanca: Xilofono
Fransızca: Xylophone

Silofon maletle çalınan bir çalgıdır. Armoni orkestralarında kapalı alan konserlerinde çok tercih edilir.

Diyapazona göre bir sekizli yukarıdan duyulur. Notası, sol anahtarı ile yazılır.

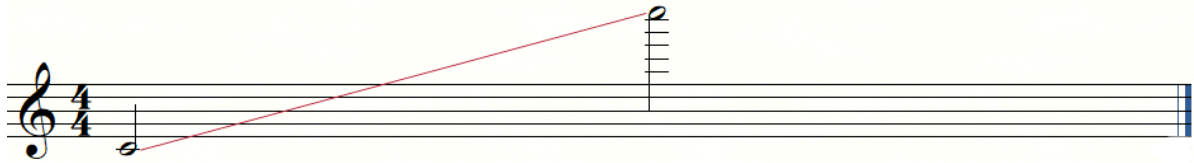
Çalınan

Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Silofonun sesi gür ve parlaktır. Vurmali bir çalgı olduğu için sesi uzatma imkânı yoktur. Staccato ve solo pasajlar için tercih edilir. Çift ses ve akorları çalabilme kabiliyeti vardır.

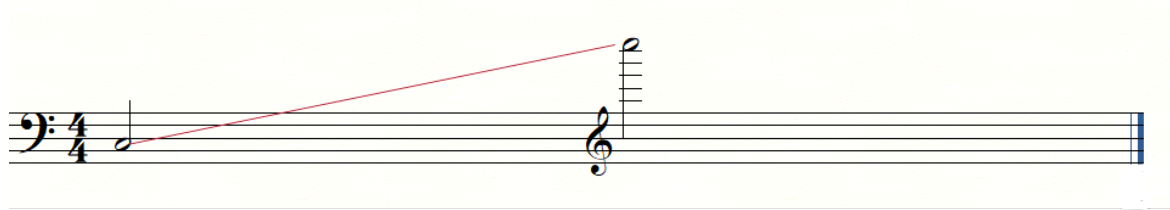
Marimba

İngilizce: Marimba
Almanca: Marimba
İtalyanca: Marimba
Fransızca: Marimba

Marimbanın ses alanı silofona göre daha geniştir. Yumuşak ve orga benzeyen tınısı sebebiyle tercih edilen bir çalgıdır, aktarımsızdır.

Ses dizisi genişliği:

Glockenspiel

İngilizce: Glockenspiel
Almanca: Glockenspiel
İtalyanca: Glockenspiel
Fransızca: Glockenspiel

Ses tınısı çok keskin bir çalgıdır. Genel olarak orkestranın soprano partisini destekler melodiye destek olur.

Notası sol anahtarı ile yazılır. Aktarımlı bir çalgıdır, bir oktav yukarıdan duyulur.

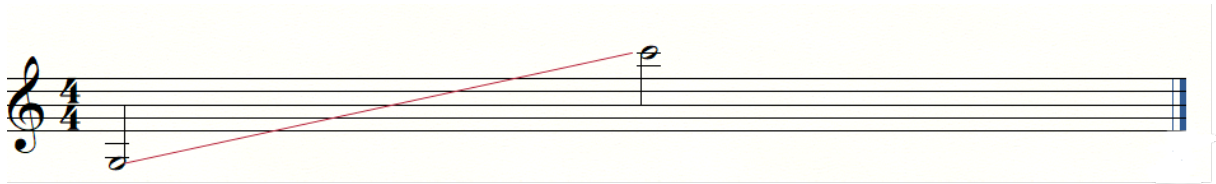
Çalınan

Duyulan

Ses dizisi genişliği:

Glockenspiel bir oktav üstten duyulması sebebiyle yazılacak notalara dikkat edilmesi gerekir. Üst ek çizgilerdeki notalar yazılırken dikkat edilmezse orkestranın üzerinde rahatsız edici bir tını meydana getirebilir.

Lir

İngilizce: Bell Lyra

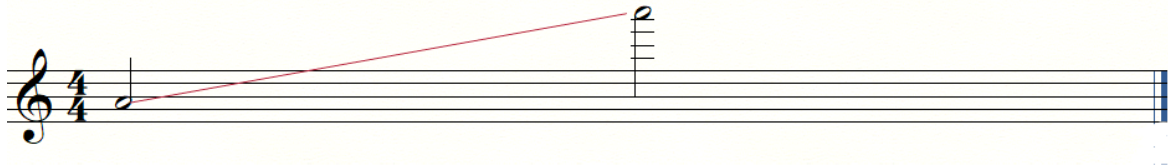
Almanca: Lyra

İtalyanca: Lira

Fransızca: Lyre

Armoni orkestralarında daha çok açık hava konser ve gösterilerinde kullanılır. Tınısı glockenspiele benzer. 1945’li yıllarda armoni orkestralarında kullanılmaya başlamıştır. İki oktavlık bir ses genişliğine sahiptir. Notası sol anahtarı ile yazılır. Aktarımsız bir çalgıdır.

Ses dizisi genişliği:

Armoni Orkestralarında Kullanılan Çalgıların Diyapazona Göre Duyuluşu

Orkestrada bulunan birçok çalgı aktarımlı çalgılardır. Bunu şu şekilde açıklayabiliriz. Armoni orkestrasında bulunan çalgıların verdiği la sesi diyapazonla aynı tınlıyorsa bu çalgı “Do Tonunda” bir çalgıdır.

Eğer verdiği la sesi diyapazona göre farklı bir ses veriyorsa bu çalgı aktarımlı bir çalgıdır. Aktarımlı çalgıların tonunu bulmak çok basittir. Çalgının verdiği do sesi piyanoda hangi sese karşılık geliyorsa çalgı o tondadır. Örneğin büyük klarnet do sesi verdiği piyanonun si bemol sesine tekabül etmektedir. Bu da demek oluyor ki büyük klarnet si bemol tonundadır ve bir büyük ikili aşağıdan duyulmaktadır. O halde orkestralama yaparken bir büyük ikili yukarıdan aktarım yapılarak yazılmalıdır.

Armoni Orkestrası Çalgıları Aktarımı

İlk örneğimizi büyük klarnet üzerinden verelim.

Çalgı do sesini üflediğinde,

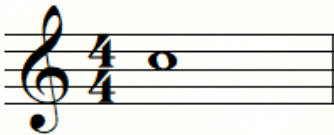
Kulağımıza gelecek ses si bemoldür.

Yani bir büyük ikili aşağıdan duyulmaktadır. O halde büyük klarnete bir büyük ikili yukarıdan çalmasını sağlarsak,

Duymak istediğimiz do sesini elde etmiş oluruz.

Yazmış olduğumuz eserleri si bemol klarnetin çalabilmesi için yazdığımız tonun ve notalarının bir büyük ikili yukarıdan yazılması gerekmektedir.

Büyük Klarnet

Piyano

İkinci örneğimizi küçük klarnet üzerinden uygulayalım

Çalgı do sesini üflediğinde,

Kulağımıza gelecek ses mi bemoldür.

Yani bir küçük üçlü yukarıdan duyulmaktadır. O halde küçük klarnete bir küçük üçlü aşağıdan çalmasını sağlarsak,

Duymak istediğimiz do sesini elde etmiş oluruz.

Yazmış olduğumuz eserleri mi bemol klarnetin çalabilmesi için yazdığımız tonun ve notalarının bir küçük üçlü aşağıdan yazılması gerekmektedir.

Küçük Klarnet

Piyano

Son olarak fa korno örneğine bakalım:

Çalgı do sesini üflediğinde,

Kulağımıza gelecek ses fa dır.

Yani bir tam beşli aşağıdan duyulmaktadır. O halde kornoya bir tam beşli yukarıdan çalmasını sağlarsak,

Duymak istediğimiz do sesini elde etmiş oluruz.

Yazmış olduğumuz eserleri fa koronun çalabilmesi için yazdığımız tonun ve notalarının bir tam beşli yazılması gerekmektedir.

Korno

Piyano

Çalgı Gruplarının Partiture Yazılması

Armoni orkestraları için yazılacak eserlerde genel olarak bu çalgı topluluğu kullanılmaktadır. Eserler için hazırlanacak kondüktörlerin bu gruba göre yazılması gerekmektedir. Hazırlanacak kondüktörün kaç çalgıya göre yazılacağı büyük önem arz etmektedir.

Birinci Grup: Küçük flüt tek porteye tek parti olarak yazılırken, büyük flüt ve obualar tek porte üzerinden iki parti halinde yazılmalıdır. “İki parti yazılmasının anlamı herhangi bir çalgıyı örneğin flütü Flüt1-2 şeklinde yazıp aynı porte üzerinde iki çalgının yazılması anlamına gelmektedir.” Korangle tek parti, fagotlar, mi bemol küçük klarnetler tek porte üzerine iki parti, si bemol klarnetler ise si bemol solo klarnet tek porte üzerine, si bemol klarnet 1-2-3 bazen ayrı ayrı, bazen 1-2 tek porteye 3. klarnet ise ayrı porteye yazılabilir.

İkinci Grup: Üçüncü gruptaki tüm çalgılar tek porte üzerine yazılmalıdır.

Üçüncü Grup: Trompet, kornet, büğlü, bariton ve küçük baslar aynı porte üzerine iki parti halinde, kornolar, trombonlar 1-2. partiler tek porteye 3-4. Partiler tek porteye olacak şekilde iki dizek halinde, bas trombon, büyük bas ve yaylı kontrbas bir porte üzerine yazılmalıdır.

Dördüncü Grup: Davul ve zil partisi tek portede diğer çalgılar ayrı partide yazılır. Timpani, silofon, marimba, glockenspiel gibi çalgılar tek portede ayrı olarak yazılır.

PARTİTUR ÖRNEĞİ

The image displays a page of a musical score for a full orchestra. The score is written in 2/4 time and features a variety of instruments. The woodwind section includes Piccolo, Flutes (staff), 1st & 2nd Oboes, Eb Clarinet, 1st Bb Clarinet, 2nd & 3rd Bb Clarinets, Eb Alto Clarinet (optional), Bb Bass Clarinet, 1st & 2nd Bassoons, Alto Saxophone, Bb Tenor Saxophone, and Eb Baritone Saxophone. The brass section includes Eb Cornet (optional), Solo Bb Cornet, 1st Bb Cornet, 2nd & 3rd Bb Cornets, 1st & 2nd F Horns, 3rd & 4th F Horns, 1st & 2nd Trombones, Bass Trombone, Euphonium, and Tuba. The percussion section is labeled 'Drums & Bells' with a note that the 'Handwritten bell part' is from Sousa's 'Races Book'. The score is divided into two systems by a double bar line. The first system starts with a dynamic marking of *ff* and includes a 'March Tempo.' instruction. The second system begins with a dynamic marking of *f* and includes a 'poco' marking. The score is written in a key signature of one flat (Bb) and a time signature of 2/4.

Kısım 2: Armoni Orkestraları İçin Orkestralama Çalışmaları

Armoni orkestralarını oluşturan çalgılar senfoni orkestralarına nazaran çeşitliliğinin az olması, bunun yanında armoni orkestrasında senfoni orkestrası gibi bir çalgının aynı anda birden çok ses verebilme yeteneğinin olmaması, çalgılarının tamamının nefesli ve vurmali çalgılardan oluşması büyük bir handikaptır. Bu yüzden yapılacak orkestralamaların büyük bir titizlik içinde dikkatli bir şekilde yapılması gerekmektedir. Bu yüzden orkestrasyon yapmadan önce armoni orkestralarında bulunan çalgıların ses genişliğini, tınısını, karakteristik özelliklerini, çalgının sağladığı avantaj ve dezavantajları bilmek, kısacası armoni orkestrası çalgılarını çok iyi tanımak gerekmektedir.

Armoni orkestralarında flüt, obua, korangle, fagot, korno, trombon, yaylı kontrbas ve vurmali çalgılar senfoni orkestralarında kullanım biçimlerini korurken diğer çalgılar farklı görevler üstlenir. Bunun sebebi biraz önce bahsettiğimiz yaylı çalgıların (kontrbas hariç) armoni orkestralarında bulunmamasıdır.

Senfoni orkestralarında bulunan birinci kemanların görevini armoni orkestralarında, mi bemol küçük klarnet, si bemol solo ve birinci klarnetler, ikinci kemanları si bemol ikinci, üçüncü klarnetler, alto saksafonlar, viyolaları alto, tenor, bariton saksafon ve bas klarnetler, viyolonselleri tenor, bariton saksafonlar ve bas klarnetler, yaylı kontrbasları eğer orkestra içinde bulunmuyorsa si bemol küçük ve büyük baslar üstlenir.

Bunun dışında her iki orkestra içinde bulunan çalgılar armoni orkestrasında farklı görevler alır. Bunun sebebi ise accelerandosu yüksek notları senfoni orkestrasında keman çalarken bu görevi armoni orkestrasında klarnetlerin üstlenmesidir. Senfoni orkestrasında kullanılan klarnetler genel olarak keman gibi seri notaları çalma görevini üstlenmediği için bunun karşılığı olarak armoni orkestralarında büğlüler bu görevi üstlenir. Fakat klarnetin karakteristik bir özelliği ön plana çıkması gerekiyorsa ya da solo bir görevi varsa senfoni orkestrasında olduğu gibi armoni orkestrasında klarnet bu görevi üstlenir.

Örneğin Ludwig van Beethoven'ın Sonate Op2. No 1. Piyano eserinden aldığımız ilk dört ölçüyü armoni orkestrası çalgı topluluğuna yazmak istediğimizi düşünelim.

SONATE
Op 2. No. 1. Ludwig van Beethoven
1770-1827

Allegro (M.M. ♩ = c. 112)

Piano

Eseri armoni orkestrası çalgılarına yazmadan önce mutlaka armonik açıdan incelememiz, döneme uygun tınıyı sağlayacak çalgıları tespit etmemiz ve bu çalgıların karakteristik ve teknik özelliklerine hâkim olmamız gereklidir.

Beethoven'in sonat formunda yazdığı bu eseri incelediğimizde çoğu sonat formunda olduğu gibi allegro başladığını görürüz. Bu yüzden melodiyi çalacak çalgının aceliyesi yüksek bir çalgı seçmemiz önemlidir. Bu da demek oluyor ki birinci, ikinci grup çalgılardan ya da üçüncü grupta bulunan trompet, kornet ya da büğlü gibi bir çalgı seçmemiz gerekiyor. Eserin ilk üç ölçüsü fa minör devam ederken dördüncü ölçü V. Derece 6-5 akorunu kullanıyor. Bu akorları verecek çalgılar fa anahtarındaki sesleri çalabilecek bir ses genişliğine sahip olması gerekmektedir. Daha önce de söylediğimiz gibi armoni orkestraları çalgılarının tüm özelliklerine hâkim olmak yapacağımız çalışmalarda çok önemli bir rol oynamaktadır.

Örnek 1:

SONATE
Op 2. No.1
Ludwig van Beethoven
1770-1827

Allegro (M.M. ♩ = c. 112)

Flute
Bassoon
Alto Sax
Tenor Sax
Baritone Sax

Birinci örnekte birinci ve ikinci grup çalgılardan oluşan bir topluluk meydana getirdik. Piyanonun sağ el notalarını flüt çalarken sol elde bulunan akorları en pes sestem yukarıya doğru fagot bariton saksafon ve tenor saksafona verdik. Eksik ölçüden sonra gelen üç ve dördüncü ölçüde bulunan 6-5 akorunun dördüncü sesini vermek için alto saksafonu kullandık.

Tabii ki orkestrasyon yapan kişinin müzikal fikri doğrusunda bir orkestralama yapılsa da birinci örnekte melodiyi büyük flüte verme düşüncesi orkestra balansı açısından pek doğru değildir. Büyük flüt notası çalgının kalın ve orta bölgesinde bulunduğu için diğer çalgıların içinde duyulma imkânını azaltmaktadır.

Örnek 2:

İkinci örnekte romantik döneme uygun bakır üflemeli çalgı topluluğu ile aynı eseri armoni orkestrası için yazalım. Romantik dönemde kullanılan bakır üflemeli çalgılar trompet, korno, tenor ve bas trombon ile tubadan oluşmaktaydı. O halde melodiyi trompete verip akorlar için 1 korno, 2 tenor trombon ve 1 si bemol büyük basan topluluk için bu sonatı tekrar yazalım.

SONATE

Op 2. No. 1.

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Allegro (M.M. ♩ = c. 112)

Trumpet in B \flat
p

Horn in F
p

Trombone 1-2
p

Tuba in B \flat
p

İkinci örnekte sol el için yazılan notaların en pes sesini si bemol büyük basa diğer akor seslerini ise aşağıdan yukarıya olacak şekilde iki tenor trombon ve kornoya yazdık. Buraya kadar herhangi bir sıkıntıyla karşılaşmadık fakat sağ eldeki notaları trompete verdiğimizde bu çalgının ince ses bölümünde bulunan sesleri yazmak zorunda kaldığımızı gördük. Trompetin ses genişliği içerisinde en tiz ses olan do sesine kadar çıkıldığı görülmektedir. Bu durum çalıcıyı zorlayarak entonasyonu kaybetmesine sebep olabilir.

Örnek 3:

Üçüncü örnekte ise armoni orkestrası çalgılarının tahta nefesli grubundan oluşan bir topluluk oluşturalım. Bu grup sağ el notası için obua, sol el akorları için 1 mi bemol klarnet 2 si bemol klarnet ve bir fagottan oluşsun.

Score

SONATE
Op 2 No. 1. Ludwig van Beethoven
1770-1827

Allegro (M.M. ♩ = c. 112)

Oboe
Clarinet in E \flat
Clarinet in B \flat 1-2
Bassoon

p

Üçüncü örneğin bu eser için şu ana kadar yaptığımız en iyi orkestralama olduğunu söyleyebiliriz. Tüm çalgılar ses genişlikleri içinde ve teknik açıdan zorlanmayacak bir şekilde yazıldığı için her üç örnek doğru olsa bile üçüncü örnekte yapılan bu çalışmanın en iyisi olduğu söylenebilir.

Armoni Orkestrasında Bulunmayan Çalgıların Armoni Orkestrasına Çalgılanması:

Daha önce de bahsettiğimiz gibi armoni orkestralarında senfoni orkestralarında bulunan yaylı çalgılar bulunmamaktadır. Peki, yaylı çalgılar için yazılmış eserleri armoni orkestrasına nasıl çaldıracağız? Şimdi bu konuyu ele alalım.

Beethoven'in No 15. Yaylı çalgılar kuartetini armoni orkestrası çalgılarına düzenleyelim. Eseri incelediğimizde la minör tonunda olduğunu assai sostenutoda dört notadan oluşan bir motifin yani sol diyez, la, fa, mi ya da motifi ters çevirerek fa, mi, sol diyez, la sesleri üzerinde yürüdüğünü görebiliriz. Bu dört notalı motif girişte önemli bir rol oynar. Allegroya geldiğimizde birinci keman partisinin acceleritesi yüksek onaltılık notalardan oluşan pasajlar çaldığını görebiliriz.

STRING QUARTET NO. 15

Op. 132

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Assai sostenuto

Violin I
Violin II
Viola
Cello

pp

pp

pp

pp

pp

Allegro

Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.

pp *cresc.* *f* *dim.* *p*

pp *cresc.* *f* *p*

pp *cresc.* *f* *p*

pp *cresc.* *f* *p*

2

STRING QUARTET NO. 15
Op. 132

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

11

16

cresc.

f

cresc.

f

cresc.

f

cresc.

f

Armoni orkestrası için yapacağımız düzenlemede senfoni orkestrasında çalan bu çalgıların özelliklerine teknik olarak yakın çalgıları tercih etmeliyiz. Eseri incelediğimizde birinci keman partisinin aynı anda iki ses aralığı ya da akor sesleri çaldığını görmüyoruz bu yüzden teknik olarak en yakın çalgı olan si bemol solo klarneti birinci keman partisini için yazabiliriz.

İkinci keman partisinde ise aynı anda iki ses aralığının olduğu ölçüler görüyoruz. Birinci keman partisini solo klarnete verdiğimiz için ikinci keman partisini de birinci ve ikinci klarnetlere vermemiz mantıklı olur. Eserde ses birinci ve ikinci keman partisinden geldiği tınıyı ikinci kemanı başka bir çalgıya çaldırarak ses rengi uyumunu sağlayamayız.

Armoni orkestralarında viyola partisini çalmaya uygun çalgılardan birisi de tenor saksafondur. Tahta nefesli sazlara uygun tınıyı alabileceğimiz en uygun çalgı olması ve viyola partisini incelediğimizde zorlanmadan çalabilecek teknik özelliklere sahip olması dolayısıyla bu çalgıya viyola partisini yazacağız. Yine partiyi incelediğimde aynı anda çalınan aralıklar olması sebebiyle iki tenor saksafon kullanacağız.

Yaylı çalgılar dördlüsünün son çalgısı olan çelloya diğer partiyonları tahta nefesli çalgılardan tercih etmemiz sebebiyle en uygun çalgının fagot olduğu söylenebilir. Bu yüzden çello partisini fagota yazıyoruz. Çello partisinde bulunan 11-12. Ölçüsünde fagotun ses genişliği dışında bir notasyon olması sebebiyle bu iki ölçüdeki notaları tenor saksafon partisine yazacağız.

STRING QUARTET NO. 15

Op. 132

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Assai sostenuto

Solo Clarinet in B \flat

Clarinet in B \flat 1-2

Tenor Sax 1-2

Bassoon

Solo B \flat Cl.

B \flat Cl. 1-2

T. Sx. 1-2

Bsn.

pp

pp

pp

pp

pp

pp

pp

pp

cresc.

cresc.

cresc.

cresc.

f

f

f

f

dim.

p

p

p

p

2

STRING QUARTET

11

Solo B♭ Cl.

B♭ Cl. 1-2

T. Sx. 1-2

Bsn.

Musical score for measures 11-15. Solo B♭ Cl. has a melodic line with a triplet. B♭ Cl. 1-2 has a sustained chord. T. Sx. 1-2 has a melodic line with a triplet. Bsn. has a sustained chord.

16

Solo B♭ Cl.

B♭ Cl. 1-2

T. Sx. 1-2

Bsn.

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

cresc. *f*

Musical score for measures 16-19. Solo B♭ Cl. has a melodic line with dynamics *cresc.* and *f*. B♭ Cl. 1-2 has a melodic line with dynamics *cresc.* and *f*. T. Sx. 1-2 has a melodic line with dynamics *cresc.* and *f*. Bsn. has a melodic line with dynamics *cresc.* and *f*.

KAYNAKÇA

Adler,Samuel.(1989), The Study of Orchestration,New York:W.W. Norton

Arman, Halit R. (1958), Tarihte Bahriye Mızıkaları, İstanbul: Deniz Kuvvetleri Kumandanlığı Meslek Kitapları.

Bartolozzi,Bruno.(1967), New Sounds forWoodwind,London:Oxford University Press

Başuğur, İlker D. (2021), Müzikte Süslemeler, Ankara: Akademisyen Kitabevi. Aş.

Çakar, D. (1994), Armoni Mızıkaları ve Bandoların Çok Sesli Çağdaş Türk Müziğinin ve Türk Müzik Eğitiminin Gelişmesine Katkıları, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Evans, Edwin.(1946), The Musical Companion. London: Victor Gollancz Ltd., (Edited by: A.L.Bacharach).

Gazimihal, Mahmut Ragıp. (1955), Türk Askeri Mızıkaları Tarihi, Maarif Basımevi, İstanbul,

Kennan,Kent/Grantham,Donald. (1990),The Technique of Orchestration, Englewood Cliffs:Prentice Hall

Korsakow, Rimsky N.(1964), Principles of Orchestration. Dover

Pares,Gabriel.(1898),Musiques Militaires d'Harmonie et de Fanfare Paris-Bruxelles:Rue de la Regence

Randel, Don Michael.(1969), The New Harvard Dictionary of Music, Harvard College Pub.

Sevsay, Ertuğrul, (2015),Orkestrasyon Çalgılama ve Orkestralama Sanatı.

Stone,Kurt,(1980), Music Notation in The Twentieth Century.New York:W.W. Norton

Üngör, Etem R. (1965), “Türk Marşları”, Ankara, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları

Wagner, Joseph.(1959), Orchestration: A Pratical Hand Book. New York:Mc Graw-Hill

URL-1:https://www.cumhuriyet.com.tr/Archive/2022/2/22/1910093/kapak_134954.jpg/
(Erişim10.09.2021)

URL-2:<https://www.egeyebakis.com/images/haberler/2019/10/senfonil.jpg/>
(Erişim10.09.2021)

URL-3:<https://www.ankarafestival.com/uploads/Images/.jpg> (Erişim10.09.2021)